

Raadsbesluit

onze ref. e220020300
casenr. 22e0000984

De raad van de gemeente Ermelo;

gelezen het voorstel van het college van 24 mei 2022, nr. e220020308;

besluit:

1. De Kadernota 2023 Ermelo voor kennisgeving aan te nemen.
2. De Kadernota 2023 - met uitzondering van de categorie nieuw beleid: overige voorstellen, projecten en activiteiten - én het Hybride-akkoord 2022-2026 als input mee te nemen bij de vervaardiging van de Meerjarenbegroting 2023-2026 Ermelo.

Besluit raad:

Wethouder Van Veen zegt toe het definitief ontwerp (DO) voor Markt 2.0 aan te bieden aan de raad in Q4 van 2022. Mocht dit niet haalbaar zijn, dan krijgt de raad in september 2022 bericht over de definitieve planning.

Wethouder Van Veen zegt toe dat het college onderzoek gaat doen naar mogelijke beleidsregels voor woningsplitsing, zoals ook aan de orde is geweest tijdens de tafels over het functieveranderingsbeleid in november 2021.

Wethouder Van Veen zegt toe in het najaar het nieuwe beheersplan van de heideterreinen aan te bieden aan de raad, waar onder andere wordt ingegaan op het versterken van de biodiversiteit.

Wethouder Hamstra zegt toe dat dit najaar de vertaling komt van het hybride akkoord naar het collegeprogramma.

Wethouder Hamstra zegt toe de raad bij te willen praten over Opgavegericht Werken en met name het participatiebeleid waaronder bijv. een burgerberaad, mocht de raad daar behoefte aan hebben.

Mevrouw Kars (Progressief Ermelo) legt een stemverklaring af over het ingediende amendement: *De fractie van Progressief Ermelo zou kunnen leven met het schrappen van beslispunt 3, maar gezien het amendement dit combineert met een wijziging in beslispunt 2 (inzake nieuw beleid) zal de fractie tegen het amendement stemmen.*

Het amendement van de fracties één-Ermelo, CDA en ChristenUnie waarbij wordt voorgesteld te besluiten:

- *Het voorgestelde beslispunt 2 te wijzigen in: "De Kadernota 2023 - met uitzondering van de categorie nieuw beleid: overige voorstellen, projecten en activiteiten - én het Hybride-akkoord 2022-2026 als input mee te nemen bij de vervaardiging van de Meerjarenbegroting 2023-2026 Ermelo".*
- *Het voorgestelde beslispunt 3 te schrappen.*

wordt met 13 stemmen voor (CDA, één-Ermelo en ChristenUnie) en 6 stemmen tegen (Progressief Ermelo, SCP, VVD en BurgerBelangen Ermelo) aangenomen.

De heer Van der Velden (SGP) legt een stemverklaring af over het raadsvoorstel: *Nu het amendement is aangenomen is beslispunt 3 niet meer van toepassing en wij zullen niet instemmen met beslispunt 2. Wij stemmen dus alleen in met het voor kennisgeving aannemen van de Kadernota 2023.*

Mevrouw Kars (Progressief Ermelo), mevrouw Van der Weide (VVD) en de heer Wilhelm (BurgerBelangen Ermelo) steunen deze stemverklaring.

Het geamendeerde raadsvoorstel wordt unaniem aangenomen.

Vastgesteld in de openbare vergadering
van 6 juli 2022,

M.E. Haveman,
griffier,

Th.A.J. Burmanje,
voorzitter,

Aanbiedingsbrief

Aan de leden van de raad
van de gemeente
E r m e l o

Datum: 24 mei 2022

Onderwerp: Kadernota 2023 gemeente Ermelo

Geachte leden van de raad,

Hierbij bieden wij u de Kadernota 2023 aan.

Deze Kadernota bieden wij u aan in een jaar waarin de gemeenteraadsverkiezingen zijn gehouden en raadsfracties met elkaar in gesprek zijn om een coalitie te vormen. Ten tijde van de vervaardiging van deze kadernota was het Hybride-akkoord gemeente Ermelo 2022-2026 nog niet beschikbaar.

Wij vinden dat de raad samen met het volgende college gezamenlijk keuzes moet maken inzake de aanmeldingen nieuw beleid 2023-2027 en het sluitend maken van de Meerjarenbegroting 2023-2026. Dat betekent dat wij als college alle aanmeldingen voor nieuw beleid open en ongewijzigd aan u voorleggen.

Daarnaast berekenen wij het verwachte financieel perspectief voor de jaren 2023-2026 (en 2027) naar de huidige inzichten en geven wij aan welke keuzes de raad op het gebied van gemeentelijke belastingen zou kunnen maken. Zo is deze kadernota geen voorstel van ons hoe wij de begroting de komende jaren sluitend willen maken maar vooral een overdracht- en startdocument voor de nieuwe raadsperiode.

De gevraagde budgetten en investeringen zijn, op basis van de huidige kennis, op geld gezet. Ook met deze kadernota zijn er geen p.m.-posten opgenomen.

In het verwachte financieel perspectief hebben wij in afwijking van vorige jaren een vijfde begrotingsjaar (het jaar 2027) toegevoegd omdat in dat jaar extra kapitaallasten ontstaan door de geraamde uitbreiding nieuwbouw van het Groevenbeek College en de nieuwbouw Augustinusschool/De Klokbeker.

Met deze kadernota stellen wij de raad in de gelegenheid de hoofdlijnen (de kaders) te bespreken voor de Begroting 2023 en de jaren 2024 tot en met 2026 (de meerjarenbegroting). De raad kan in de kadernota elk jaar opnieuw prioriteiten stellen en keuzes maken binnen de huidige begroting en het huidige beleid waar meer of minder geld aan besteed gaat worden. Daarnaast bepaalt de raad welke voorstellen voor nieuw beleid wel of niet gehonoreerd worden in de volgende begroting en hoe dit nieuwe beleid financieel gedekt wordt. De uitspraken van de raad genomen naar aanleiding van deze kadernota én het hybride-akkoord zullen gezamenlijk de input zijn voor de Meerjarenbegroting 2023-2026.

Wij bieden u net als in 2022 een zogenaamde platte kadernota aan: een kadernota beperkt in omvang waarin de hoofdkeuzes worden gemaakt.

Met deze kadernota gaan wij terug naar het doel van de kadernota: keuzes maken en kaders stellen voor de komende vier begrotingsjaren en waar mogelijk versterking van de keuze- en afweegfunctie van de raad bij de voorstellen en aanmeldingen voor nieuw beleid.

Bij de aanmeldingen voor nieuw beleid maken wij onderscheid in incidentele (eenmalige) lasten en voorstellen welke een structurele lastenstijging tot gevolg hebben. Daarnaast hebben wij de voorstellen nieuw beleid gesplitst in een drietal categorieën, te weten: Juridische (wettelijke) verplichtingen, Bestuurlijke verplichtingen / afspraken en Overige voorstellen, projecten en activiteiten.

Bij de start van een raadsperiode neemt de raad ook een besluit over de indeling van de begroting in programma's. Dat moet nog gebeuren. Wij hebben deze kadernota opgesteld met de huidige indeling in de volgende vier programma's: Samen Werken voor Ermelo, Samen Leven in Ermelo, Samen Wonen in Ermelo en Samen Ondernemen in Ermelo. Daarnaast moet worden gekeken naar de speerpunten, die in de diverse planning- en controldocumenten worden opgenomen.

Opbouw kadernota/ leeswijzer

De kadernota is als volgt opgebouwd. Allereerst presenteren wij een berekening van de verwachte financiële positie (het financieel perspectief per mei 2022) naar de laatst bekende

inzichten, welke aangevuld wordt met een aantal autonome financiële ontwikkelingen en de financiële vertaling van de aanmeldingen voor nieuw beleid.
De aanmeldingen voor nieuw beleid zelf kunt u lezen in de vier programma's. Tevens zijn de budgettaire gevolgen nieuw beleid weergegeven in tabellen.

Na het financieel perspectief treft u een beschrijving aan van de risico's en onzekerheden die wij op dit moment onderkennen en welke afgezet worden tegen het financieel weerstandsvermogen van Ermelo naar de stand mei 2022. Deze risico's worden benoemd maar kunnen vaak vanwege onzekerheid niet financieel worden vertaald. Indien deze tegenvallers zich voordoen dan dienen wij deze uit onze vrij besteedbare reserves op te kunnen vangen.

Kortom: de financiële positie bepaalt de ruimte die er is om nieuw beleid al dan niet te honoreren. Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre wij in staat zijn financiële tegenvallers en risico's op te vangen.

Voordat wij naar deze twee onderdelen overschakelen kijken wij eerst terug op de financiële weg die Ermelo in de afgelopen jaren al heeft afgelegd om tot een structureel en reëel sluitende begroting te komen en vervolgens kijken wij naar welke financiële doelen de raad daarbij heeft geformuleerd.

Waar komen wij vandaan?

Bij de start van deze collegeperiode kende het begrotingsjaar 2022 een tekort van € 5 miljoen. Door bezuinigingstrajecten, begrotingsdoorlichtingen en door lastendrukverhogingen (waaronder de OZB) is het telkens gelukt om de begroting sluitend te krijgen. In 2019 is een Kerntakendiscussie gevoerd en in 2020 is een Heroverwegingstraject nagenoeg afgerond.

Waar wilden wij naar toe?

In de afgelopen vier jaar is ook stilgestaan wat onze gezamenlijke doelstelling is: Ermelo heeft een structureel en reëel sluitende meerjarenbegroting, waarbij alle bezuinigingstaakstellingen zijn gerealiseerd. Wij streven naar een Algemene reserve vrij besteedbaar ter hoogte van € 5 mln. In de Jaarstukken 2021 kunnen wij constateren dat de Algemene reserve vrij besteedbaar weer het gewenste peil heeft bereikt. De lastendruk voor inwoners en bedrijven is met ingang van 2023 in overeenstemming met het voorzieningenniveau. Ermelo streeft er naar om in ieder geval in de eerste drie komende begrotingsjaren een structureel en reëel sluitende begroting te realiseren. Een tekort in het vierde en laatste jaar van een meerjarenbegroting vinden wij acceptabel. Zo was dit ook verwoord in het Heroverwegingstraject 2020.

Op dit moment heeft het kabinet nog onvoldoende duidelijkheid gegeven over de hoogte van het Gemeentefonds in 2026 en verdere jaren. Voor gemeenten in Nederland is 2026 op dit moment een financieel ravijnjaar. Uit recente publicaties lijkt naar voren te komen dat er weliswaar meer geld naar het gemeentefonds gaat in de periode 2022-2025, maar is de afdaling in 2026 ten opzichte van 2025 vele malen groter: het saldo is bijna 1,4 miljard negatief. Als de bevroren opschalingskorting (korting omdat er grotere gemeenten komen) van 675 miljoen voor 2025 in 2026 weer wordt ontdooid, dan daalt het gemeentefonds in 2025 zelfs met ruim 2 miljard euro ten opzichte van 2025. In 2027 is het weer anders, want dan wordt het bedrag alleen nog bijgesteld als gevolg van de veranderingen in de loon- en prijsontwikkeling (lpo). Op deze onduidelijkheid kunnen wij geen sluitend financieel beleid baseren. Wij moeten de Meicirculaire 2022 Gemeentefonds afwachten voor meer duidelijkheid.

Budgettaire positie per mei 2022

Het verwachte financieel perspectief van Ermelo ziet er thans als volgt uit:

Budgettair perspectief (totaal)	Begroting	Meerjarenbegroting 2023-2026				
		2022	2023	2024	2025	2026
Bedragen (x € 1.000,00) / - = voordeel						
Uitkomst na 3^e Bestuursrapportage 2022	-1.176 V	-196 V	1.011 N	1.755 N	1.755 N	
Raadsbesluiten en collegebesluiten 2022 tot de Kadernota 2023	20 N	486 N	355 N	351 N	725 N	
Budgettaire gevolgen Kadernota 2023 Ermelo:						
a. Voorstellen bestaand beleid		102 N	313 N	315 N	348 N	
b. Voorstellen nieuw beleid		2.287 N	1.953 N	1.930 N	1.890 N	
Sub-totaal	-1.156 V	2.679 N	3.632 N	4.351 N	4.718 N	
Dekkingsplan 2023 / 2027	0	-1.200 V	-1.198 V	-946 V	900 N	
Verwacht financieel perspectief na Kadernota 2023 Ermelo	-1.156 V	1.479 N	2.434 N	3.405 N	5.618 N	

In het begrotingsjaar 2027 loopt het verwacht tekort verder op naar € 6.646.000,00 nadelig.

Duidelijk is dat, ondanks alle in de afgelopen jaren genomen besluiten om de begroting weer structureel sluitend te maken, op dit moment alle begrotingsjaren 2023-2026 weer met een budgettair nadeel sluiten.

Met deze Kadernota 2023 stellen wij de raad in staat de kaders te bepalen voor het opstellen van de Meerjarenbegroting 2023-2026. Zoals hiervoor reeds gemeld moeten wij nog afspraken maken hoe wij de kaders gaan verwerken in de nieuwe begroting die wij u in september 2022 aanbieden.

Het college van burgemeester en wethouders van Ermelo,

A.M. Weststrate,
secretaris,

dra. Th.A.J. Burmanje,
burgemeester,

Financieel perspectief

Budgettaire positie

Het financieel perspectief per mei 2022

Hieronder treft u in de tabel Budgettair perspectief (totaal) het financiële perspectief van Ermelo per mei 2022 aan. Hierin zijn de financiële gevolgen van de eerste tot en met derde Bestuursrapportage 2022 verwerkt. De raad moet ten tijde van de vervaardiging van deze kadernota de 2e en 3e Bestuursrapportage 2022 nog vaststellen.

Ook hebben wij een aantal raads- en collegebesluiten in het overzicht opgenomen met financieel effecten.

Daarnaast zijn opgenomen:

- * Budgettaire gevolgen bestaand beleid kadernota;
- * Budgettaire gevolgen financieel technische uitgangspunten;
- * Budgettaire gevolgen nieuw beleid.

Voor zover deze Kadernota 2023 Ermelo het begrotingsjaar 2022 budgettair raakt, wordt voorgesteld om deze begrotingsaanpassingen bij de 4e Bestuursrapportage 2022 door de raad te laten autoriseren.

Dekkingsplan 2023 - 2027:

Het Dekkingsplan 2023 / 2027 bestaat uit:

1. Verlaging stelpost Herijking Gemeentefonds 2023. Door de invoering van de herijking Gemeentefonds per 1 januari 2023 en het besluit om in het eerste jaar (2023) het ingroei-effect te maximaliseren op € 7,50 per inwoner. Wij hielden rekening met een groei van € 15,00 in het eerste jaar. In geld naar de begroting van Ermelo vertaald kan jaarlijks vanaf 2023 circa € 200.000,00 voor de jaren 2023 tot en met 2025 vrijvallen uit deze stelpost.
2. In de Jaarstukken 2021 is gebleken dat opbrengst OZB woningen eigenaren in 2021 € 500.000,00 hoger was dan geraamd. Deze meeropbrengst hebben wij dus ook in de Begroting 2023 en verdere jaren meegenomen.
3. De waardeverhoging WOZ in 2021 zorgt voor een hogere woZ-waarde voor het jaar 2023, immers de waarde op 1-1-2022 is bepalend voor de aanslagen 2023. Om die reden ramen wij in de jaren 2023, 2024 en deels 2025 ook elk een extra opbrengst OZB woningen eigenaren.

Tabel Budgettair perspectief (totaal)

Overzicht verwacht budgettair perspectief

- = voordeel Bedragen (x € 1.000,00)

Omschrijving	Meerjarenbegroting 2023-2026						Toelichting
	Begroting 2022	2023	2024	2025	2026	2027	
A. Budgettaire uitkomst Meerjarenbegroting 2022-2025 inclusief de septembercirculaire 2021 GF:							Raadsbesluit dd 10 november 2021
Uitkomst Meerjarenbegroting 2022-2025	-1.464V	-678V	1.251N	2.113N	2.113N		
Budgettaire gevolgen 5e Bestuursrapportage 2021	0	0	0	0	0		Raadsbesluit 24 november 2021
Budgettaire gevolgen 6e Bestuursrapportage 2021	0	0	0	0	0		Raadsbesluit dd 22 december 2021
B. Budgettaire uitkomst 2022-2026 op 1 januari 2022	-1.464V	-678V	1.251N	2.113N	2.113N	2.113N	Budgettaire positie door de raadsbesluiten vastgesteld

Budgettaire gevolgen Bestuursrapportages 2022:								
Budgettaire gevolgen 1e Bestuursrapportage 2022	216 N	-23 V	-443 V	-444 V	-444 V	-444 V	-444 V	Raadsbesluit 18 mei 2022
Budgettaire gevolgen 2e Bestuursrapportage 2022	161 N	108 N	58 N	53 N	53 N	53 N	53 N	Raadsbesluit 1 juni 2022
Budgettaire gevolgen 3e Bestuursrapportage 2022	-89 V	397 N	145 N	33 N	33 N	33 N	33 N	Nog niet door de raad vastgesteld
Uitkomst na 3e Bestuursrapportage 2022	-1.176 V	-196 V	1.011 N	1.755 N	1.755 N	1.755 N	1.755 N	
C. Raadsbesluiten en collegebesluiten 2022 tot de Kadernota 2023								
Sportpark FC Horst: aanleg parkeerterrein en kunstgrasveld			69 N	69 N	69 N	69 N	69 N	Raadsbesluit 23 februari 2022
Huur trotters verkiezingen		35 N	35 N	35 N	35 N	35 N	35 N	Collegebesluit dd 22 december 2022
Zienswijze uitgangspuntennota GGDNOG 2023:								Raadsbesluit 23 februari 2022
* Incidentele lasten		20 N	13 N	9 N				
* structurele lasten		12 N	12 N	12 N	12 N	12 N	12 N	
Huurvergoeding Enckerkamp 16 aan Stichting Educare	20 N							Collegebesluit dd 8 november 2022
Bijdrage Maatschappelijke zorg		101 N	101 N	101 N	101 N	101 N	101 N	Collegebesluit dd 15 februari 2022
Nieuwbouw De Dialoog: BTW-problematiek			31 N	31 N	31 N	31 N	31 N	Collegebesluit dd 3 mei 2022
Uitbreiding / renovatie Groevenbeek College:								Collegebesluit dd 10 mei 2022
Kapitaallasten renovatie							491 N	
Al beschikbaar in begroting voor renovatie (latere realisatie)			-165 V	-165 V	-165 V	-165 V	-165 V	
Kapitaallasten uitbreiding / nieuwbouw						350 N	350 N	
Tijdelijke huisvesting Augustinusschool		16 N	16 N	16 N	16 N	16 N	16 N	Collegebesluit dd 15 april 2022
MJB 2023-2026 ODNV:								Collegebesluit 10 mei 2022
* structurele lasten		38 N	38 N	38 N	38 N	38 N	38 N	
* dekking uit stelpost indexering GR-en		-38 V	-38 V	-38 V	-38 V	-38 V	-38 V	
MJB 2023-2026 Meerinzicht		302 N	243 N	243 N	276 N	276 N	276 N	Collegebesluit 12 april 2022
Kadernota 2023-2036 VNOG:								Collegebesluit 1 maart 2022
* structurele lasten	16 N	58 N	58 N	58 N	58 N	58 N	58 N	
* dekking uit stelpost indexering GR-en	-16 V	-58 V	-58 V	-58 V	-58 V	-58 V	-58 V	
Financiële startpositie Kadernota 2023 Ermelo	-1.156 V	290 N	1.366 N	2.106 N	2.480 N	2.480 N	2.971 N	
D. Budgettaire gevolgen bestaand beleid Kadernota 2023 Ermelo:								
Lastendrukontwikkelingen 2022		-353 V	-353 V	-353 V	-353 V	-353 V	-353 V	
Financieel-technische uitgangspunten Meerjarenbegroting 2023-2027	0 V	319 N	591 N	585 N	605 N	605 N	605 N	
Actualisatie personeelskosten 2023		136 N	75 N	83 N	96 N	96 N	76 N	
Meicirculaire 2022 Gemeentefonds	0	0	0	0	0	0	0	Bij de vervaardiging van deze Kadernota was de Meicirculaire 2022 nog niet gepubliceerd. De uitkomsten zullen de raad zo mogelijk afzonderlijk meegedeeld worden.
E. Budgettaire gevolgen nieuw beleid Kadernota 2023 Ermelo:								
Nieuw beleid: juridisch (wettelijke) verplichtingen:								
* Structurele doorwerking		121 N	149 N	164 N	164 N	164 N	799 N	
* Incidentele doorwerking								
Nieuw beleid: bestuurlijke verplichtingen / afspraken:								
* Structurele doorwerking		117 N	117 N	117 N	117 N	117 N	77 N	
* Incidentele doorwerking		20 N						
Nieuw beleid: overige voorstellen, projecten en activiteiten:								
* Structurele doorwerking		1.599 N	1.647 N	1.609 N	1.609 N	1.609 N	1.571 N	
* Incidentele doorwerking		430 N	40 N	40 N				
Sub-totaal	-1.156 V	2.679 N	3.632 N	4.351 N	4.718 N	4.718 N	5.746 N	
F. Dekkingsplan 2023 / 2027:								
Stelpost Herijking Gemeentefonds 2023		-200 V	-198 V	-196 V		1.400 N	1.400 N	

Meeropbrengst OZB-woningen eigenaren 2021 o.b.v. de WOZ-waarde per 1-1-2020		-500V	-500V	-500V	-500V	-500V
Meeropbrengst OZB-woningen eigenaren 2022 o.b.v. WOZ-waarde per 1-1-2021		-500V	-500V	-250V		
Totaal Dekkingsplan 2023 / 2027	0	-1.200V	-1.198V	-946V	900N	900N
Financieel perspectief na Kadernota 2023 Ermelo	-1.156V	1.479N	2.434N	3.405N	5.618N	6.646N

* Eventueel kunnen de incidentele bedragen nieuw beleid gedekt worden door een beschikking over de algemene reserve vrij besteedbaar.

Actualisatie personeelskosten 2023

Ten behoeve van deze Kadernota 2023 Ermelo is de volledige personeelsbegroting 2023 en verder opnieuw doorgerekend.

Dit is grotendeels gedaan op basis van de zero based budgetting methode. Een ander deel van de ramingen is op basis van ervaringscijfers berekend.

Voorafgaand is het formatie-/functieboek Ermelo doorgesproken en waarnodig geactualiseerd op basis van genomen besluiten. Dit is dan de stand per ultimo maart 2022.

Vervolgens zijn op basis hiervan de nieuwe loonsommen 2023 berekend. Daarbij is uitgegaan van de thans geldende CAO, pensioenpremies en premies sociale lasten. Tevens zijn alle reguliere fuwa-aanpassingen tot 1 januari 2023 meegenomen.

Voor de gevolgen van een nieuwe CAO 2023 en eventuele premieaanpassingen 2023 wordt in de begroting een stelpost Loonmutaties opgenomen.

Dit betreft dan de ramingen voor de loonsom, tegemoetkomingen, personele vergoedingen, inhuur personeel, pensioenen, arbeidsvoorwaarden, stelposten en centrale personeelsbudgetten. Meegenomen zijn de onderdelen:

* Democratie: raad, fractievertegenwoordigers, college van b&w, griffie en voormalige bestuurders.

* Bedrijfsvoering: bestuursdienst, team wijkservice (incl. boa's), garantiebanen en trainees.

* overige en centrale personeelsbudgetten: OR, Babs, gladheidsbestrijding, opleidingsbudget, personele verzekeringen, diverse arbeidsvoorwaarden, generatiepact en voormalig personeel.

Bedragen (x € 1.000,00) / - = voordeel	Begroting	Meerjarenbegroting 2023-2026			
	2022	2023	2024	2025	2026
Democratie		41 N	41 N	41 N	61 N
Bedrijfsvoering		57 N	3 N	3 N	3 N
Overige en centrale personeelsbudgetten		38 N	31 N	39 N	32 N
Totale budgettaire gevolgen		136 N	75 N	83 N	96 N

Nieuw beleid Juridische (wettelijke) verplichtingen

In deze Kadernota 2023 zijn de volgende aanleveringen in de categorie juridische (wettelijke) verplichtingen verwerkt:

Overzicht aanmeldingen nieuw beleid juridische (wettelijke) verplichtingen

- = voordeel

Bedragen (x € 1.000,00)	Begroting	Meerjarenbegroting 2023-2026			
	2022	2023	2024	2025	2026
Samen Werken voor Ermelo					
Preventie en uitvoering acties ondermijning		15S	15S	15S	15S
Organisatie informatiebeveiliging		28S	56S	56S	56S
Uitwisseling van gegevens		28S	28S	28S	28S
Juridische kwaliteitszorg		50S	50S	50S	50S
Samen Leven in Ermelo					
Onderwijshuisvesting aanvullend krediet gymlokaal 's Heerenloo				15S	15S
Onderwijshuisvesting nieuwbouw Klokbeker en Augustinusschool (vanaf 2027 € 635.000 kapitaallasten)					
Samen Wonen in Ermelo					
Geen aanmeldingen nieuw beleid					
Samen Ondernemen in Ermelo					
Geen aanmeldingen nieuw beleid					

Totaal nieuw beleid	0	121	149	164	164
waarvan totaal nieuw beleid incidenteel	1	01	01	01	01
waarvan totaal nieuw beleid structureel	5	121S	149S	164S	164S

Nieuw beleid bestuurlijke verplichtingen/afspraken

In deze Kadernota 2023 zijn de volgende aanleveringen in de categorie bestuurlijke verplichtingen/afspraken verwerkt:

Overzicht aanmeldingen nieuw beleid bestuurlijke verplichtingen/afspraken - = voordeel

Bedragen (x € 1.000,00)	Begroting	Meerjarenbegroting 2023-2026			
	2022	2023	2024	2025	2026
Samen Werken voor Ermelo					
Toenemende ICT als een Saas		0	0	0	0
ICT dienstverlening in een digitale samenleving		28S	28S	28S	28S
Gebiedregisseur EHZ (t/m 2026)		40S	40S	40S	40S
Samen Leven in Ermelo					
Exploitatiebijdrage Interactie inzake de Dialoog vanaf 2023 (besluit college 07122021)		49S	49S	49S	49S
Aanpak laaggeletterdheid		201			
Samen Wonen in Ermelo					
Geen aanmeldingen nieuw beleid					
Samen Ondernemen in Ermelo					
geen aanmeldingen nieuw beleid					
Totaal nieuw beleid	0	137	117	117	117
waarvan totaal nieuw beleid incidenteel	01	201	01	01	01
waarvan totaal nieuw beleid structureel	05	117S	117S	117S	117S

Nieuw beleid overige gehonoreerde voorstellen/projecten/activiteiten

In deze Kadernota 2023 zijn de volgende aanleveringen in de categorie overige voorstellen, projecten en activiteiten verwerkt:

Overzicht aanmeldingen nieuw beleid overige voorstellen, projecten en activiteiten - = voordeel

Bedragen (x € 1.000,00)	Begroting	Meerjarenbegroting 2023-2026			
	2022	2023	2024	2025	2026
Samen werken voor Ermelo					
Data openbare ruimte GISIB		401	401	401	
Tijdelijke uitbreiding formatie communicatie (t/m 2026)		38S	38S	19S	19S
Human Resource Management (t/m 2026)		38S	38S	19S	19S
Procesbeschrijver		24S	24S	24S	24S
Samen Leven in Ermelo					
Arbeidsdeskundige		21S	21S	21S	21S
Bulkaanvragen miniregelingen		13S	13S	13S	13S
Versterken huidige taak CJG met GGZ-expertise		1300S	1300S	1300S	1300S
Samen Wonen in Ermelo					
Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid		125S	125S	125S	125S
Realisatie fietspad in de Driehoek			18S	18S	18S
Vernieuwing/herinrichting openbare ruimte rondom de Enk/Weegakker			30S	30S	30S
Mobiliteitsvisie project scholen en uitvoeringsprogramma		2001			
Samen Ondernemen in Ermelo					
Vitale vakantieparken		40S	40S	40S	40S
Vitale vakantieparken		1901			
Totaal nieuw beleid	0	2029	1687	1649	1609
waarvan totaal nieuw beleid incidenteel	01	4301	401	401	1
waarvan totaal nieuw beleid structureel	05	1599S	1647S	1609S	1609S

Weerstandsvermogen

Financiële ontwikkelingen, risico's en onzekerheden

In deze paragraaf beschrijven wij de financiële situatie op dit moment en de inschatting van ontwikkelingen, risico's en onzekerheden die wij voor de periode 2023-2026 op dit moment onderkennen. Wij moeten deze risico's afzetten tegen ons weerstandsvermogen. Immers hoe hoger de risico's en onzekerheden hoe hoger onze reserves (het weerstandsvermogen) moeten zijn. Wij maken onderscheid in landelijke en lokale financiële ontwikkelingen, risico's en onzekerheden.

Landelijke financiële ontwikkelingen, risico's en onzekerheden

Gemeentefonds

Wij onderscheiden bij het Gemeentefonds de volgende belangrijke ontwikkelingen: De herijking van het Gemeentefonds, de evaluatie van de normeringssystematiek en de verruiming van het gemeentelijk belastinggebied.

Herverdeling Gemeentefonds

De fondsbeheerders (de minister van BZK en de staatssecretaris van Financiën) onderzoeken samen met de gemeenten hoe het geld uit het Gemeentefonds het best verdeeld kan worden over de Nederlandse gemeenten. Daarnaast moet door herverdeling de verdeling eenvoudiger worden. Bij de herverdeling blijft de bak met knikkers gelijk maar wordt gekeken hoeveel knikkers elke gemeente zou moeten krijgen.

Zoals bekend heeft de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB), het adviesorgaan van het Rijk, op 19 oktober 2021 een redelijk kritisch en op onderdelen zelfs vernietigend advies opgesteld.

De hoofdlijn van het advies luidt als volgt: Het nieuwe verdeelmodel houdt een verbetering in, maar in de optiek van de Raad nog niet voldoende. Het voorstel vertoont patronen die niet uitlegbaar zijn, bevat keuzes die meer bestuurlijke verantwoording behoeven en moet beter rekening houden met de draagkracht van gemeenten. Naar de stellige indruk van de Raad is de verdeling van het Gemeentefonds vooral benaderd als een technische exercitie vanuit de systeemwereld. Het uiteindelijke doel van het Gemeentefonds is echter om gemeenten in staat te stellen voorzieningen en opgaven te realiseren voor hun inwoners in de leefwereld. Binnen de vooraf gestelde kaders is het onderzoek op zich goed en degelijk uitgevoerd. Het is duidelijk hoe de uitkomsten technisch voortvloeien uit de gekozen modellen. Het ontbreekt echter aan een degelijk onderbouwd inhoudelijk verhaal dat verklaart waarom bepaalde gemeenten volgens de modellen lagere of hogere kosten hebben en zodoende een lagere of hogere uitkering moeten krijgen. Er is dus geen inhoudelijke basis waarop de uitkomsten vervolgens beoordeeld kunnen worden.

Het beeld dat nu ontstaat is dat bij de uitkomsten achteraf een verklaring is gezocht. De zoektocht naar de ideale verdeling is echter een iteratief proces, dat niet louter op grond van statistische maatstaven kan worden beoordeeld. Politiek-bestuurlijke keuzes zijn daarbij onvermijdelijk. Deze moeten dan wel duidelijk kenbaar zijn en inhoudelijk onderbouwd worden, en dat is onvoldoende gebeurd. Zonder deze inhoudelijke transparantie en onderbouwing lukt het niet om de systeemwereld van instituties, regels en cijfers succesvol te verbinden met de leefwereld van lokale voorzieningen en inwoners van gemeenten.

In de Maartbrief 2022 Gemeentefonds, die pas in april is verschenen, delen de fondsbeheerders mee de invoering per 1 januari 2023 toch door te zetten. Het ROB had geadviseerd om een aantal maatstaven opnieuw te onderzoeken voor de invoering van de herverdeling. De fondsbeheerders starten een aantal onderzoeken naar deze maatstaven, en verwachten dat de onderzoeken voorjaar 2023 zijn afgerond. In samenspraak met de VNG, gemeenten en de ROB willen de fondsbeheerders dan bekijken wat de implicaties van de uitkomsten van deze onderzoeken zijn voor het model. Omdat de onderzoeken nog niet zijn afgerond voorafgaand aan invoering van het model, is besloten het ingroeipad in 2023, het eerste jaar, niet op maximaal € 15,00 per inwoner te zetten, maar op maximaal € 7,50 per inwoner.

Gegeven de ontvangen adviezen van de ROB en de VNG en de reacties van gemeenten hebben de fondsbeheerders verder besloten het ingroeipad - het pad waarmee gemeenten naar de nieuwe verdeling ingroeien - te beperken tot 3 jaar. Dit wil zeggen dat de invoering van het nieuwe model tijdig geëvalueerd zal worden en dat aan de hand van deze evaluatie besloten zal worden over het traject 2026 en verder. Er wordt thans dus geen enkele duidelijkheid gegeven over het begrotingsjaar 2026.

Het huidige voorstel valt voor Ermelo negatief uit. Ermelo heeft naar de fondsbeheerders afgelopen jaar gereageerd samen met vele gemeenten via de groep Gennep. In een aparte brief hebben wij aandacht gevraagd en aanpassing van de herverdeling gevraagd voor de zogenaamde instellingsgemeenten. De huidige berekeningen zijn gebaseerd op cijfers van 2019 en moeten nog een update krijgen naar cijfers uit 2023. Wat de uiteindelijke financiële uitkomst van de herverdeling wordt, kunnen wij niet berekenen. Dat moet blijken uit de Meircirculaire 2022 Gemeentefonds.

De Raad van State heeft op 13 januari 2022 in een brief aan de Minister van Financiën het kabinet geadviseerd om voor een nieuwe stabielere financieringssysteematiek voor medeoverheden niet te wachten tot de volgende kabinetsperiode en medio 2022 tot een meerjarig budgettair kader voor medeoverheden te komen. Dit mede in het kader van de eventuele verruiming van het gemeentelijk belastinggebied.

Om gemeenten meer zekerheid te geven over de financiële ruimte voor 2026 en daarna is een contourennota aangekondigd. Met deze contourennota wordt beoogd duidelijkheid te geven over de hoofdrichting, zodat de verdere uitwerking van een toekomstbestendige en stabiele financieringssysteematiek kan worden ingevuld. De verwachting is de eerste resultaten in juni 2022 te kunnen delen.

In onze Begroting 2023 hebben wij naar uit de opbrengst van de septembercirculaire

Gemeentefonds voor de jaren 2023-2026 een stelpost geraamd om de nadelen van de herverdeling in de eerste vier jaren te kunnen opvangen. Nu de invoering van de herverdeling in het eerste jaar 2023 maar voor € 7,50 in plaats van € 15,00 plaats vindt hebben wij een voordeel van jaarlijks circa € 200.000,00 in de komende drie jaar. U ziet dat terug in het Dekkingsplan 2023-2027. Met ingang van 2026 leidt tot een extra structureel nadeel van € 1.400.000,00.

De evaluatie van de normeringssystematiek en de verruiming van het gemeentelijk belastinggebied

Als de uitgaven van de ministeries stijgen of dalen dan stijgt en krimpt het Gemeentefonds. De bak met knikers wordt groter of kleiner. Dit heet: 'samen de trap op, samen de trap af' en het wordt ook wel de normeringssystematiek genoemd. Het eindrapport is opgesteld en het Kabinet zal dit naar verwachting in de contourennota mee nemen. Of en wanneer het gemeentelijk belastinggebied wordt uitgebreid, en wat de gevolgen daarvan zijn, is dus onbekend.

Invoering Omgevingswet per 1 januari 2023

Wat de uiteindelijke financiële impact zal zijn van de invoering van de Omgevingswet zal de toekomst ons leren. De invoeringskosten zijn nog niet volledig inzichtelijk en het is nog niet zeker of het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet) uiteindelijk zal werken zoals verondersteld. Ook de impact van de invoering op de formatie van de gemeente Ermelo en ODNV zal zich nog moeten uitkristalliseren.

Invoering woonplaatsbeginsel jeugdzorg

De invoering van het woonplaatsbeginsel jeugdzorg heeft per 1 januari 2022 plaatsgevonden. Onze algemene uitkering is met ingang van 2022 gedaald met van € 3,4 mln. De eerste berekeningen laten een uitstroom van jeugdigen zien voor € 4,3 miljoen en een instroom van € 0,9 miljoen. Naar verwachting zal de uiteindelijke berekening van de invoering van het woonplaatsbeginsel in juni 2022 gemaakt kunnen worden. De invoering van het woonplaatsbeginsel is nog een beperkt risico naar de huidige inzichten.

Covid-19

De Coronacrisis heeft twee jaar geduurd en het is het nog niet mogelijk om in financieel opzicht de definitieve afrekening te maken. Zie ook de Jaarstukken 2021, paragraaf Covid-19.

Oekraïne

De oorlog in Oekraïne zorgt voor een vluchtelingenstroom in westelijke richting. Ook in Ermelo vangen wij in gezinnen en op locaties vluchtelingen op. De opvang staat voorop. De financiële impact komt later. Wij gaan er van uit dat wij de kosten van het Rijk vergoed zullen krijgen. Omdat dit niet volledig zeker is noemen wij dit risico. Mocht het Rijk niet tot (volledige) vergoeding van de kosten overgaan, dan zullen de budgettaire nadelen ten laste van de Algemene reserve (vrij besteedbaar) worden gebracht, onder de noemer calamiteit.

Inflatie, koopkracht en rentestijging

Door de oorlog in Oekraïne zijn de energieprijzen gestegen en is daarmee de inflatie ook flink gestegen. En ook de rente is aan het stijgen. Wij kunnen in een situatie van stijgende prijzen en vervolgens stijgende lonen terecht komen. Immers de koopkracht is voor normale huishoudens niet gestegen.

Voor onze gemeentelijke financiële huishouding zien wij dat terug in stijging van investeringskredieten door de gestegen prijzen voor grondstoffen, materialen, energie en diensten. Aanbestedingen zullen hoger uitvallen. Ook de energiekosten voor onze eigen gebouwen zullen bijgeraamd moeten worden. Ook de levering van materialen staat onder druk. Ook gesubsidieerde instellingen zullen te maken krijgen met kostenstijgingen. Er zal een groter beroep op de bijstand worden gedaan en een groter beroep op schulddienstverlening. Ook voor de overheidsbedrijven stijgen de kosten en mogelijk de lonen, wat weer een impact heeft op de winst en het uit te keren dividend aan de gemeenten. Wellicht zal er eerder geïnvesteerd gaan worden in energiebesparende maatregelen.

Duurzaamheid/warmtetransitie/RES

De landelijke en lokale duurzaamheidsdoelstellingen en plannen kosten geld. In Ermelo staan dit decennium vrijwel alle gebouwen van de gemeente en de onderwijsgebouwen voor een renovatie. Daarbij zal per gebouw een businesscase opgesteld moeten worden om te bepalen of renovatie of vervangende nieuwbouw de beste keuze is. Dit kan tot hogere investeringen leiden dan nu in het Investeringsplan is voorzien.

Lokale financiële ontwikkelingen, risico's en onzekerheden

Sociaal Domein

Binnen het Sociaal Domein onderkennen wij twee risico's.

Realisatie taakstelling Sociaal Domein

In onze huidige meerjarenbegroting is de opbrengst van de (enige nog resterende) taakstelling op het Sociaal Domein van € 1,9 mln. verwerkt. De betreffende budgetten zijn jaarlijks verlaagd. Concreet zijn de budgetten in 2021 met € 500.000,00 in 2022 met € 1 mln., in 2023 met € 1,5 mln. en in 2024 met € 1,926 mln. verlaagd. Wij zetten vooral in op preventie aan de voorzijde om een beroep op de Jeugdzorg omlaag te brengen en daarmee op de jeugdzorg te besparen. Of de besparing ook gerealiseerd gaat worden en of dit in het becijferde tempo wordt gerealiseerd zullen wij de komende jaren gaan zien en is een onzekerheid en risico.

Verdere stijging van de lasten Sociaal Domein in de jaren 2022-2026

Op basis van onze laatste prognoses stijgen, bij ongewijzigd beleid, de lasten voor het Sociaal Domein in de jaren 2022 tot en met 2026 nog steeds door en stijgt de algemene uitkering

onvoldoende mee. Wij moeten constateren dat het Ermelo, maar ook de andere Nederlandse gemeenten, niet lukt om deze tekorten uit eigen middelen te blijven dekken. Een sluitende begroting realiseren zou leiden tot een onaanvaardbare verlaging van het voorzieningenniveau in Ermelo of een eigenlijk onmogelijk hoge stijging van de lokale lastendruk (lees OZB). Het is duidelijk dat het Rijk naar alle Nederlandse gemeenten financieel over de brug moet komen om deze financiële problemen op te lossen. Met betrekking tot deze prognose Sociaal Domein wordt de raad ter informatie een afzonderlijke notitie aangeboden. Uitgangspunt blijft: een evenwicht tussen passende zorg en financiën.

Extra investeringen onderwijshuisvesting

In deze Kadernota zijn de investeringen in renovatie en uitbreiding/nieuwbouw Groevenbeek College, nieuwbouw Klokbeker/Augustinusschool, tijdelijke huisvesting van de Augustinusschool en het aanvullend krediet gymlokaal Rietschanscollege 's Heerenloo al financieel vertaald. Nog niet geraamd of vertaald naar investeringen zijn onderwijsgebouwen of onderwijshuisvesting die er nog aankomen. Wij noemen een eventuele uitbreiding van de Prins Willem Alexanderschool. De overige schoolgebouwen hebben de volgende leeftijd: Bernardschool 1977 (45 jaar oud), Julianaschool 1973 (49 jaar oud), Beatrixschool 1960 (62 jaar oud) en Ireneschool 1954 (68 jaar oud).

Pensioenverplichtingen voormalige bestuurders

In de begroting is een jaarlijkse storting in de voorziening Pensioenverplichtingen voormalige bestuurders opgenomen ter grootte van € 125.000,00. Als gevolg van de lage rekenrente zijn in de afgelopen jaren in de jaarstukken extra stortingen gedaan om aan de opgebouwde pensioenrechten te kunnen voldoen. In de Jaarstukken 2021 bleek de voorziening enigszins te hoog te zijn. Mogelijk zal in de jaren 2022 en verder extra stortingen nodig zijn.

Sanering De Zanderij

In september 2021 hebben wij de raad door middel van een informatiememo geïnformeerd. Totdat een saneringsvariant wordt gekozen hebben wij een risico ingeschat van € 0,8 mln.

Huidig weerstandsvermogen

Bovenstaande financiële ontwikkelingen, risico's en onzekerheden moeten kunnen worden opgevangen door het weerstandsvermogen van Ermelo. Daarom presenteren wij hieronder het overzicht van de reserves en voorzieningen in de periode 2023-2026. Daarbij is vooral van belang welke reserves vrij besteedbaar zijn.

Reserves en voorzieningen

De reservepositie van Ermelo bestaat uit het totaal van alle reserves en voorzieningen. De reservepositie is opgebouwd uit algemene reserves, (beklemd) bestemmingsreserves en voorzieningen. Reserves vallen onder het eigen vermogen van een gemeente. Voorzieningen worden gezien als vreemd vermogen.

Ermelo kende altijd een ruime reservepositie. Dit is nog eens versterkt door de NUON-gelden (2009-2015). In de afgelopen jaren zijn besluiten door de raad genomen om de reserves in te zetten als dekkingsmiddel (al dan niet in het kader van de ombuigings- en bezuinigingstrajecten en/of ter realisatie van nieuwe voorzieningen). Zo is in de Kadernota 2018 opgenomen het Strategisch Financieel Beleid, waarin de reservepositie is herijkt. Gevolg van dit alles is dat een behoorlijk deel van de huidige reservepositie thans vastligt en dat de reservepositie dus de komende jaren langzaam maar zeker gaat afnemen. Wel staan daar dan (nieuwe) voorzieningen in Ermelo tegenover.

Beleid met betrekking tot reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen vallen onder het budgetrecht van de raad. Dit betekent dat instellen, wijzigen, afnemen, opheffen, toevoegen en beschikken altijd door de raad geautoriseerd moet worden. Dit kan gebeuren bij de jaarlijkse programmabegroting en/of de tussentijdse begrotingswijzigingen (bestuursrapportages) en/of de jaarlijkse jaarstukken.

Het beleid in Ermelo is vastgelegd in de Financiële Verordening gemeente Ermelo (door de raad vastgesteld op 27 november 2019). In artikel 12 staat: "Het college biedt de raad tenminste eens in de vier jaar een (bijgestelde) nota "Reserves en Voorzieningen" aan. De nota bepaalt naast het doel, de vorming en de besteding van reserves en voorzieningen, een en ander in relatie tot het weerstandsvermogen. De raad stelt deze nota vast. Bij de kadernota wordt jaarlijks de actualiteit van de nota getoetst".

De Nota Reserves en voorzieningen gemeente Ermelo is oorspronkelijk op 28 februari 2013 door de raad vastgesteld. Daarbij is destijds een herstructurering van de reserves en voorzieningen gerealiseerd en is het beleid van Ermelo inzake de reserves en voorzieningen opnieuw vastgelegd. Na de zomervakantie ontvangt u een herziene nota Reserves en Voorzieningen 2022. Ook de nota Weerstandsvermogen en risicomangement is na de zomervakantie gereed voor besluitvorming.

Reservepositie in cijfers

Onderaan dit hoofdstuk zijn tabellen opgenomen die de reservepositie op basis van de meest recente gegevens weergeven. Voor de goede orde: het batig saldo Jaarstukken 2021 is in onderstaand schema toegevoegd aan de Algemene reserve vrij besteedbaar. Ook de afroaming van de reserve Grondexploitatie en storting in de algemene reserve vrij besteedbaar is verwerkt. Hierover moet de raad bij het vaststellen van de Jaarstukken 2021 nog besluiten.

Conclusie

De reservepositie van Ermelo blijft, ondanks dat het totaalbedrag in de komende jaren als gevolg van het investeringsniveau afneemt, goed. Een groot deel van de reservepositie ligt echter vast in de vorm van beklemd bestemmingsreserves en voorzieningen.

Meest belangrijk is echter de omvang van de nog vrij te besteden reserves. De Aagemene reserve vrij besteedbaar heeft weer een saldo van € 5 mln. terwijl de reserve Grondexploitatie eind 2021 weer is aangevuld naar de maximale stand van € 2 mln.

Tabel Reservepositie

Omschrijving (bedragen x € 1,00)	Rekening 2021 (31-12-2021)	Begroting 2026 (incl. claims) (31-12-2026)	Nog vrij besteedbaar
Algemene reserves	7.821.000	6.923.000	5.001.000
Beklemd bestemmingsreserves	30.011.000	24.794.000	0
Overige bestemmingsreserves	4.585.000	2.415.000	1.611.000
Totaal reserves	42.417.000	34.132.000	6.612.000
Voorzieningen MOP gebouwen	505.000	1.613.000	0
Overige voorzieningen	14.987.000	15.038.000	0
Totaal voorzieningen	15.492.000	16.651.000	0
Totaal reservepositie Ermelo	57.909.000	50.783.000	6.612.000

Omschrijving (bedragen x € 1,00)	Rekening 2021 (31-12-2021)	Begroting 2026 (incl. claims) (31-12-2026)	Nog vrij besteedbaar
Algemene reserve (vrij besteedbaar)	5.001.000	5.045.000	0
Algemene risicoreserve	2.820.000	1.878.000	0
Totaal algemene reserves	7.821.000	6.923.000	0

Omschrijving (bedragen x € 1,00)	Rekening 2021 (31-12-2021)	Begroting 2026 (incl. claims) (31-12-2026)	Nog vrij besteedbaar
Reserve Nieuwbouw sportcentrum Zanderij	16.917.000	15.405.000	0
Reserve HvG	1.500.000	1.125.000	0
Reserve GVVP	3.945.000	2.875.000	0
Reserve Overig Verkeer & Vervoer	3.770.000	2.552.000	0
Reserve Centrumontwikkeling	3.579.000	2.584.000	0
Reserve Bouwen	210.000	198.000	0
Reserve Sport	90.000	55.000	0
Totaal beklemd bestemmingsreserves	30.011.000	24.794.000	0

Omschrijving (bedragen x € 1,00)	Rekening 2021 (31-12-2021)	Begroting 2026 (incl. claims) (31-12-2026)	Nog vrij besteedbaar
Reserve Vervangingsfonds I&A	447.000	0	0
Reserve Grondexploitatie	2.000.000	1.303.000	1.303.000
Reserve Risico's Grondexploitatie	0	0	0
Reserve Egalisatie Meerjarenbegroting	1.074.000	0	0
Reserve Duurzaamheid	480.000	652.000	308.000
Reserve Levensfasebewust personeelsbeleid	57.000	0	0
Reserve Onderhoud gebouwen	527.000	460.000	0
Totaal overige bestemmingsreserves	4.585.000	2.415.000	1.611.000

Omschrijving (bedragen x € 1,00)	Rekening 2021 (31-12-2021)	Begroting 2026 (incl. claims) (31-12-2026)	Nog vrij besteedbaar
Voorziening MOP onderhoud gebouw De Dialoog	0	0	0
Voorziening MOP overig onderhoud De Dialoog	0	0	0
Voorziening MOP onderhoud gemeentehuis	0	0	0
Voorziening MOP onderhoud gemeentewerf	74.000	0	0
Voorziening MOP onderhoud brandweergarage	122.000	0	0
Voorziening MOP onderh. dienstgebouwen begraafplaats	43.000	0	0
Voorziening MOP onderhoud sportcentrum Calluna	0	0	0
Voorziening MOP onderhoud sportzaal Balvers	0	0	0

Voorziening MOP onderhoud private accommodaties	172.000	0	0
Voorziening MOP onderhoud Het Pakhuis	40.000	2.000	0
Voorziening MOP Pinel / Plaza / Stationsstraat 118	54.000	0	0
Voorziening MOP Patrijzenhof 16	0	2.000	0
Voorziening MOP Sanitaire units	0	7.000	0
Voorziening MOP Hertenkamp	0	4.000	0
Voorziening gemeentelijke gebouwen	0	1.598.000	0
Totaal voorzieningen MOP gebouwen	505.000	1.613.000	0

Omschrijving (bedragen x € 1,00)	Rekening 2021 (31-12-2021)	Begroting 2026 (incl. claims) (31-12-2026)	Nog vrij besteedbaar
Voorziening Pensioenverplichtingen wethouders	3.945.000	4.570.000	0
Voorziening Dubieuze debiteuren Ermelo	300.000	310.000	0
Voorziening Afvalstoffenheffing	565.000	131.000	0
Voorziening Afkoop schoonmaken graven	452.000	437.000	0
Voorziening Uitbreiding capaciteit begraafplaats	589.000	574.000	0
Voorziening Toekomstig onderhoud terrein begraafplaats	474.000	354.000	0
Voorziening Dubieuze debiteuren Sociale Zaken	583.000	833.000	0
Voorziening Verliesvoorziening Grondexploitatie	0	0	0
Voorziening Groot onderhoud riolering	134.000	219.000	0
Voorziening Egalisatie riolering	6.300.000	6.762.000	0
Voorziening Groot onderhoud wegen	272.000	272.000	0
Voorziening Groot onderhoud verlichting	176.000	221.000	0
Voorziening Boscompensatie	355.000	355.000	0
Voorziening MOP Civiele kunstwerken	81.000	0	0
Voorziening MOP Kunstwerken	38.000	0	0
Voorziening WGA-lasten	104.000	0	0
Voorziening voormalig personeel	619.000	0	0
Totaal overige voorzieningen	14.987.000	15.038.000	0

Belastingen

In dit hoofdstuk verwoorden wij per belastingsoort:

- De huidige kaders / stand van zaken.
- De nieuwe kaders / voorstellen voor de tarieven 2023.

Dit betreft de volgende onderwerpen:

- Toeristenbelasting.
- Forensenbelasting.
- OZB woningen eigenaren.
- OZB niet woningen eigenaren en gebruikers.
- Reclamebelasting.
- Afvalstoffenheffing.
- Rioolheffing.
- Leges.
- Begraafrechten.
- Marktgeden.

Berekening inflatiecorrectie

De tarieven voor de Toeristenbelasting en de Forensenbelasting zijn in 2022 conform de motie bevroren op het niveau 2021. Dit betekent dat deze twee belastingen in 2023 harder stijgen dan de andere belastingen en heffingen. De Toeristenbelasting en de Forensenbelasting stijgen met zowel een inflatiecorrectie voor 2022 (1,8%) als 2023 (2,3%).

Op basis van eerder door de raad genomen besluiten inzake de lastendrukontwikkelingen 2022 zullen de tarieven 2023 op de diverse gemeentelijke belastingen toenemen.

De budgettaire gevolgen van deze belastingparagraaf zijn

	Opbrengsten 2023
Toeristenbelasting	9.000 N
Forensenbelastingen	-28.000 V
OZB woningen (eigenaar)	-221.000 V
OZB niet-woningen (eigenaar + gebruiker)	-113.000 V
Per saldo effect	-353.000 V

Voorgesteld wordt dit voordeel van € 353.000,00 structureel als dekking in te zetten voor de indexerings aan de uitgavenkant (compensatie stijging lonen en prijzen).

A. Toeristenbelasting

Huidige kaders / stand van zaken:

- De Toeristenbelasting is een Algemene belasting.
- De Toeristenbelasting wordt geheven op toeristische overnachtingen.
- De Toeristenbelasting is een bedrag per persoon per nacht.
- Voor Toeristenbelasting wordt geen kwijtschelding verleend.
- Van Toeristenbelasting kan vrijstelling worden verleend
- Met de aangenomen motie van 14-07-2021 zijn de tarieven 2022 voor 1 jaar bevroren op het niveau van 2021. Dit leidt in 2023 tot een dubbele stijging (stijging 2022 plus stijging 2023).
- In de Meerjarenbegroting 2022-2025 zijn met betrekking tot de Toeristenbelasting 2022 al de volgende tariefstijgingen verwerkt:

Omschrijving	voor 2023
Compensatie wegvallen Precariobelasting	3,7%
Voorzieningenniveau / nieuw beleid	5,0%
Inflatiecorrectie 2022	1,8%
Totaal	10,5%

- Deze percentages gelden als stijging ten opzichte van het jaar daarvoor.
- Het tarief Toeristenbelasting wordt altijd naar boven afgerond op hele eurocenten.
- Het voorgestelde tarief Toeristenbelasting moet tijdig met de recreatiesector besproken worden. Zodra de Kadernota 2023 Ermelo door de raad is besproken, wordt de recreatiesector hiervan definitief in kennis gesteld.

Voorstellen 2023:

1. Het tarief Toeristenbelasting 2023 wordt verhoogd met een inflatiecorrectie van 1,8% (inflatie 2022) en inflatiecorrectie van 2,3% (inflatiecorrectie 2023) + 3,7% voor compensatie wegvallen Precariobelasting +5% voor Voorzieningenniveau / nieuw beleid (totaal 12,8%). Bovenstaande leidt tot de volgende tarieven 2023.

Tariefsgroepen	Vastgesteld tarief 2022 p.p.p.n.	Voorgesteld tarief 2023 p.p.p.n.
Tarief voor overnachtingen in hotel, pension, airbnb en b&b	2,00	2,26
Tarief voor bijzondere groepen	0,00	0,00
Tarief voor overige overnachtingen	1,50	1,70

Tariefsgroepen	vastgesteld tarief 2023 p.p.p.n.	Aantal overnachtingen 2023	Opbrengst 2023
Tarief voor overnachtingen in hotel, pension, airbnb en b&b	2,26	71.000	160.000
Tarief voor bijzondere groepen	0,00	28.000	0
Tarief voor overige overnachtingen	1,70	264.000	449.000
Opbrengst forfait tarief			21.000
Totaal			603.000

2. Thans is in de begroting 2023 geraamd € 639.000,00. Dit leidt tot een nadeel van € 9.000,00.
3. Met de recreatiesector is in het verleden afgesproken dat de tarieven voor het volgende jaar worden vastgesteld bij de Kadernota en dus vroegtijdig in het jaar worden aangeboden aan de recreatiesector.

B. Forensenbelasting

Huidige kaders / stand van zaken:

- De Forensenbelasting is een Algemene belasting.
- De Forensenbelasting wordt geheven van niet-ingezetenen die op meer dan 90 dagen per jaar beschikken over een gemeubileerde woning.
- In de Programmabegroting 2019-2022 en 2020-2023 zijn met betrekking tot de Forensenbelasting al de volgende tariefstijgingen verwerkt:
- Met de aangenomen motie van 14-07-2021 zijn de tarieven van 2022 voor 1 jaar bevroren op het niveau van 2021

Omschrijving	voor 2023
Compensatie wegvallen Precariobelasting	3,7%
Voorzieningenniveau / nieuw beleid	5,0%
Inflatiecorrectie 2022	1,8%
Totaal	10,5%

- Deze percentages gelden als stijging ten opzichte van het jaar daarvoor.
- De tarieven Forensenbelasting worden sinds 2020 altijd naar boven afgerond op hele tientallen euro's, dit heeft wel tot gevolg dat de daadwerkelijke stijging uitkomt boven het de door de raad vastgestelde percentage.
- Voor Forensenbelasting wordt geen kwijtschelding verleend.
- De voorgestelde tarieven Forensenbelasting moeten tijdig met de recreatiesector besproken worden. Zodra de Kadernota 2023 Ermelo door de raad is besproken, wordt de recreatiesector hiervan in kennis gesteld.

Voorstellen 2023:

1. De klasse-indeling wijzigen in een klasse van 100.000 tot 200.000 met een tarief van € 760,00.
2. Het geraamde aantal objecten is ten opzichte van de vorige begroting niet gewijzigd
3. De tarieven Forensenbelasting 2023 worden verhoogd met een inflatiecorrectie van 1,8% (inflatie 2022) en inflatiecorrectie van 2,3% (inflatiecorrectie 2023) + 3,7% voor compensatie wegvallen Precariobelasting +5% voor Voorzieningenniveau / nieuw beleid (totaal 12,8%) Bovenstaande leidt tot de volgende tarieven 2023

Klasse-indeling	Vastgestelde tarieven 2022	Tarieven 2023 afgerond	Aantallen objecten	Opbrengst 2023
0 tot 50.000	330,00	380,00	2.445	929.000
50.000 tot 100.000	500,00	570,00	422	241.000
100.000 tot 200.000	670,00	760,00	480	365.000
200.000 en hoger	1.005,00	1.140,00	43	49.000
Totaal			3.390	1.584.000

4. Thans is in de begroting 2023 geraamd € 1.556.000,00. Dit leidt tot een voordeel van € 28.000,00.
5. Met de recreatiesector is in het verleden afgesproken dat de tarieven voor het volgende jaar worden vastgesteld bij de Kadernota en dus vroegtijdig in het jaar worden aangeboden aan de recreatiesector.

C. Onroerende-Zaakbelasting woningen - eigenaren

Huidige kaders / stand van zaken:

- De OZB woningen is een Algemene belasting.
- De OZB woningen wordt geheven van eigenaren.
- Voor OZB woningen eigenaren kan kwijtschelding worden verleend.
- Voor OZB woningen eigenaren worden geen vrijstellingen verleend.
- Deze percentages gelden als stijging t.o.v. vorig jaar.
- De OZB woningen eigenaren 2022 is gebaseerd op de WOZ-waarde van 1 januari 2021.
- Areaal-uitbreidingen leiden tot een beperkte hogere opbrengst, maar worden niet in de tarieven gecompenseerd.
- Met ingang van 2020 is de compensatie stijging / daling WOZ-waarde in de tarieven afgeschaft.
- Met ingang van 2020 is een compensatie opgenomen in de tarieven voor de WOZ-korting op de Algemene uitkering ter grootte van 1% per jaar.
- Met ingang van 2021 is de mogelijkheid van kwijtschelding voor OZB woningen afgeschaft.

Voorstellen 2023:

1. Het tarief OZB woningen eigenaren 2023 wordt verhoogd met een inflatiecorrectie (2,3%)
2. Het tarief OZB-woningen eigenaren 2023 wordt verhoogd met Compensatie algemene uitkering (0,75%)
3. De OZB woningen eigenaren 2023 is gebaseerd op de WOZ-waarde per 1-1-2022
4. Dit leidt tot een opbrengst 2023 ter grootte van € 7.463.000,00, derhalve € 221.000,00 meer dan thans in de begroting zit.
5. De huidige woningmarkt is erg overspannen. Woningtekorten leiden zeker de laatste maanden tot exorbitante prijsstijgingen. Soms wordt zelfs boven de vraagprijs geboden. Voor het belastingjaar 2023 is de Woz-waarde naar peildatum 1-1-2022 van belang. De eerste indruk is een stijging van rond de 15% voor de woningen. Dit kan nadat de hertaxatiegegevens bekend zijn straks natuurlijk ook hoger uitvallen. Als gevolg van het raadsbesluit om niet langer de tarieven te verlagen voor waarde-ontwikkelingen betekent dit natuurlijk wel dat de aanslag hoger uitvalt. Stijgt bijvoorbeeld de waarde met 15% dan zal de aanslag 15% hoger uitvallen. Dit leidt wel tot een hogere belastingopbrengst. Daartegenover staat een ingewikkelde verrekening via de algemene uitkering. In eerste instantie zal de gemeente voor deze hogere Woz-waarde extra gekort worden in de algemene uitkering. Omdat dit bij alle gemeenten gebeurt blijft een stuk van de algemene uitkering onverdeeld. Dit wordt dan in tweede instantie alsnog aan de gemeenten uitgekeerd. Is de waardestijging in de gemeente conform het landelijk gemiddelde dan zal het effect op de algemene uitkering redelijk budgettair neutraal zijn, is de stijging hoger dan het landelijk gemiddelde dan gaat de gemeente er op achteruit, is de stijging lager dan het landelijk gemiddelde dan gaat de gemeente er op vooruit.

D. Onroerend Zaakbelasting niet woningen - eigenaren en gebruikers

Huidige kaders / stand van zaken:

- De OZB niet-woningen is een Algemene belasting.
- De OZB niet-woningen wordt geheven van eigenaren en gebruikers.
- Voor OZB niet-woningen wordt geen kwijtschelding verleend.
- Voor OZB niet-woningen bestaan wettelijke vrijstellingen.
- De OZB niet-woningen eigenaren en gebruikers 2023 is gebaseerd op de WOZ-waarde van 1 januari 2022.
- De leegstand van niet-woningen wordt niet gecompenseerd door hogere tarieven.
- Areaal-uitbreidingen leiden tot een beperkte hogere opbrengst, maar worden niet in de tarieven gecompenseerd.
- Voorgesteld wordt om een eventuele afschaffing van de compensatie stijging / daling WOZ-waarde in de tarieven in verband met de coronapandemie uit te stellen naar de kadernota 2023
- Met ingang van 2022 een compensatie opnemen in de tarieven voor de WOZ-korting op de Algemene uitkering ter grootte van 1%.

Voorstellen 2023:

1. De tarieven 2022 OZB niet-woningen (eigenaren en gebruikers) worden verhoogd met een inflatiecorrectie van 2,3%.
2. Het tarief OZB-woningen eigenaren 2023 wordt verhoogd met Compensatie algemene uitkering (075%)
3. De compensatie stijging/daling WOZ-waarde af te schaffen en gelijk te trekken zoals bij de OZB-woningen
4. De OZB niet-woningen 2023 is gebaseerd op de WOZ-waarde per 1-1-2022
5. Dit leidt tot een opbrengst 2023 ter grootte van € 3.814.000,00, derhalve € 113.000,00 meer dan thans in de begroting zit.

E. Reclamebelasting

Huidige kaders / stand van zaken:

- De Reclamebelasting is een Algemene belasting, maar wordt geheven in afspraak met de ondernemers.
- De Reclamebelasting is gebaseerd op de WOZ-waarde van 1 januari 2021 van het object waaraan één of meerdere reclameobjecten zijn aangebracht of geplaatst in het gebied dat in de Verordening is vastgesteld.
- Het tarief is per € 1.000,00 WOZ-waarde € 0,80 met een minimum van € 300,00 en een maximum van € 600,00.
- De jaarlijkse opbrengst van € 57.000,00 wordt minus € 2.000,00 aan perceptiekosten, beschikbaar gesteld aan het Ondernemersfonds.

Voorstellen 2023:

Geen nieuwe of aangepaste voorstellen

F. Afvalstoffenheffing

Huidige kaders / stand van zaken:

- De Afvalstoffenheffing is een specifieke heffing; een vergoeding voor de kosten van ophalen en verwerken van huishoudelijk afval.
- De Afvalstoffenheffing wordt geheven van gebruikers van woningen.
- Uitgangspunt is volledige kostendekkendheid, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de btw, de overhead, de rentelast en de stand van de voorziening Afvalstoffenheffing.
- Voor Afvalstoffenheffing is kwijtschelding mogelijk. Dit leidt tot een inkomstenderving van € 86.000,00 in 2020 (Kwijtschelding vastrecht+verz.cont. € 54.000,00; Kwijtschelding variabel DifTar € 32.000,00). In de Begroting 2022 wordt thans nog uitgegaan van € 70.000,00. Dit zal worden bijgesteld naar de daadwerkelijke uitgaven 2020. Deze inkomstenderving wordt gecompenseerd door hogere tarieven Afvalstoffenheffing.
- Voor Afvalstoffenheffing is een tegemoetkoming medisch afval mogelijk. De inkomstenderving is opgenomen in het bedrag vermeld bij kwijtschelding. Deze inkomstenderving wordt gecompenseerd door hogere tarieven Afvalstoffenheffing.

Voorstellen 2023:

1. De tarieven Afvalstoffenheffing 2023 worden verhoogd met een inflatiecorrectie van 2,3%, gebaseerd op de NEA-index. Gelijktijdig wordt de uitgavenkant afvalstoffen met eenzelfde bedrag verhoogd.
2. Bij de daadwerkelijke berekening van de tarieven Afvalstoffenheffing 2023 voor de Belastingmaatregelen 2023 de tarieven 2023 daadwerkelijk te bepalen.

G. Rioolheffing

Huidige kaders / stand van zaken:

- De Rioolheffing is een specifieke heffing; een vergoeding voor de kosten van onder andere de inzameling en het transport van afval- en hemelwater.
- Het is een gebruikersheffing.
- De Rioolheffing is gebaseerd op het ZAP.
- De actualisatie van het huidige ZAP (verleningsnotitie ZAP) is in de raad van november 2020 vastgesteld.
- Uitgangspunt is volledige kostendekkendheid, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de btw, de overhead, de rentelast en de stand van de voorziening Egalisatie riolering.
- Voor Rioolheffing is kwijtschelding mogelijk. Dit leidt tot een inkomstenderving ter grootte van € 108.000,00 in 2020. In de Begroting 2022 wordt thans uitgegaan van € 100.000,00. De inkomstenderving wordt gecompenseerd door hogere tarieven Rioolheffing.
- De kosten van waterschouwingen ter grootte van € 50.000,00 zijn opgenomen in het tarief Rioolrecht met ingang van 2021.
- De Rioolheffing is met ingang van 2021 gebaseerd op gewijzigde tariefschijven, waarbij er extra lagere klassen bijkomen en waarbij het tarief voor de laagste schijf wordt verlaagd en voor de hogere schijven sterk toeneemt.
- De tarieven worden naar boven afgerond op vijftallen euro's (notitie ZAP nov. 2020).

Voorstellen 2023:

1. De tarieven 2023 Rioolheffing worden niet nader verhoogd, verwezen wordt naar de door de raad in november 2020 behandelde notitie ZAP.
2. De Riolering is 100% kostendekkend. Voor- en nadelen verlopen budgettair neutraal door middel van de voorziening Egalisatie riolering.

H. Leges

Huidige kaders / stand van zaken:

- De leges zijn een specifieke heffing; een vergoeding voor door of vanwege de gemeente verstrekte diensten, waaronder de Nederlandse identiteitskaart.

- Uitgangspunt is volledige kostendekkendheid, tenzij nadrukkelijk door de raad anders is besloten. Deze besluiten zijn genomen voor: gehandicaptenparkeerkaart en organisatiekeurmerk CBF.
- Op niveau van de verordening mag de leges de 100% kostendekkendheid niet overstijgen.
- Voor leges is geen kwijtschelding mogelijk.
- De Legesverordening wordt eens in de vier jaar volledig geactualiseerd. De eerstvolgende herziening staat gepland in de periode 2023.

Voorstellen 2023:

1. De tarieven 2023 worden niet met een inflatiecorrectie geactualiseerd.

I. Begraafrechten

Huidige kaders / stand van zaken:

- De Begraafrechten zijn een specifieke heffing; een vergoeding voor onder andere het gebruik van de begraafplaats en diensten in verband met de begraafplaats.
- De exploitatie van de begraafplaats is niet kostendekkend, zoals door de raad besloten. Dit heeft te maken met:
 - de fictieve bespaarde rente over de voorzieningen begraafplaats wordt beschikbaar gesteld;
 - de dekking van kosten uit de algemene middelen;
 - het maximeren van € 200.000,00 aan onderhoudskosten in de tarieven / alles boven dit bedrag komt ten laste van de algemene middelen.

Voorstellen 2023:

1. De tarieven begraafplaats 2023 worden verhoogd met een inflatiecorrectie van 2,3%..
2. Gelijkijdig wordt de uitgavenkant van de begraafplaats met eenzelfde bedrag verhoogd.

J. Marktgeden

Huidige kaders / stand van zaken:

- De Marktgeden zijn een specifieke heffing; een vergoeding voor de kosten van het innemen van een standplaats en de aansluiting op de elektriciteitskasten, inclusief btw.
- De Marktgeden worden geheven van de gebruikers van de weekmarkt en standplaatshouders.
- Uitgangspunt is volledige kostendekkendheid, hetgeen thans niet gerealiseerd wordt.
- De huidige tarieven zijn gebaseerd op een raadsbesluit van 27 november 2019
- In de Begroting 2022 is een opbrengst geraamd van € 10.000,00.

Voorstellen 2023:

1. De tarieven Marktgeden 2023 worden thans niet verhoogd.
2. Op basis van de nog te actualiseren Marktgedenverordening en de Marktverordening alsnog de mate van kostendekkendheid te bepalen.

Programma Samen Werken voor Ermelo

Onderwerpen

Juridische (wettelijke) verplichtingen

Preventie en uitvoering acties ondermijning

Wat gaan wij ervoor doen?

Interne en externe bewustwording op de thema's ondermijning (bijv. drugs, mensenhandel, veilig buitengebied) en cybercrime d.m.v. communicatiecampagnes, trainingen en bijeenkomsten. Mede voorvloeiend uit het uitvoeringsplan integrale veiligheid.

Integrale controles op diverse onderwerpen, waaronder vitale vakantieparken, brengen uitvoeringskosten met zich mee. Bijvoorbeeld voor facilitaire diensten, afzettingen e.d.

Wat gaat het kosten?

Vanaf 2023 is een structureel budget nodig van **€ 15.000,00** per jaar.

Organisatie informatiebeveiliging

Wat gaan wij daar voor doen?

Uit diverse landelijke publicaties, kan worden afgeleid dat cybercriminaliteit alleen maar zal gaan toenemen. Bij het handhaven van het huidige beveiligingsniveau zullen de komende jaren toenemende investeringen randvoorwaardelijk zijn. Uit de evaluatie van actuele beveiligingsincidenten is gebleken dat we nog niet alles op orde hebben. Dit is in lijn met rapportages uit het verleden, waaruit blijkt dat op organisatorisch vlak nog verdere ontwikkeling nodig is om volledig te voldoen aan de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid).

Verschillende informatiebeveiliging incidenten in 2020 en 2021 (Hof van Twente en Log4j) hebben noodzakelijkerwijs geleid tot onmiddellijke beschikbaarstelling van aanvullende middelen in 2022 voor het verder optimaliseren van de informatiebeveiliging organisatie.

Wij constateren dat hiermee deze organisatie nog niet in voldoende mate is uitgerust. In 2021 is een vaste fulltime CISO (Chief Information Security Officer) aangetrokken. In 2022 wordt geïnvesteerd in capaciteit voor TISO-taken (Technical Information Security Officer). Daarmee gaan we steeds meer zicht krijgen op beveiligingsrisico's en issues die daarna ook feitelijk opgepakt moeten worden.

Daarmee blijft de afhankelijkheid van de CISO als 'aanjager' van het taakveld informatieveiligheid nog steeds (te) groot. Het takenpakket van de CISO is te omvangrijk in relatie tot de beschikbare uren cq er komen ook te veel uitvoerende zaken bij hem terecht. Er zijn meer 'handjes' nodig die zich structureel bezighouden met informatiebeveiliging binnen alle lagen van de vier organisaties

EHZM.

Naar analogie van het taakveld privacy (een functionaris gegevensbescherming en meerdere privacy officers) en in lijn met de adviezen uit het werkveld en vanuit de IBD en VNG zouden naast een CISO, twee Information Security Officers (ISO, 2 fte schaal 10) moeten worden toegevoegd aan de informatiebeveiligingsorganisatie om de bekende informatie beveiligingsissues echt aan te pakken. Denk hierbij onder andere aan informatiebeveiliging processen die gedefinieerd en belegd zijn, de basis van de BIO die is ingericht en opgetuigd met verplichte beleidsdocumenten, risicomanagement, interne audits, operationele ondersteuning bij beveiligingsvraagstukken in de vier organisaties en de PDCA-cyclus in het ISMS. Voorgesteld wordt om deze uitbreiding gefaseerd vanaf 2023 door te voeren. (2 fte. schaal 10 = € 160.000,00 1 in 2023 en 1 in 2024)

- De CISO is gespecialiseerd in het vertalen van zakelijke vereisten op strategisch-tactisch niveau naar beveiligingsinitiatieven en programma's die moeten worden geïmplementeerd om de missie, doelen en doelstellingen van de organisatie te bereiken.
- De TISO is gespecialiseerd in het managen van technische beveiligingsvraagstukken. Hij werkt op het brede gebied van de technische architectuur en infrastructuur om ervoor te zorgen dat bij installaties en wijzigingen in elke fase rekening wordt gehouden met de juiste technologische risico-overwegingen en om proactieve oplossingen te bieden om blootstellingen te corrigeren of risico's te beperken. De TISO zal ook beveiligingsnormen, procedures en richtlijnen voor meerdere platforms en diverse omgevingen interpreteren bij het ontwerpen van oplossingen, het aanbevelen van verbeteringen of het definiëren van beperkende controles voor bestaande systemen. Monitort de technische infrastructuur en analyseert de resultaten en rapporteert hierover aan de verschillende gremia.
- De ISO richt zich met name op de operationele kant van informatiebeveiligingskwesties. Een belangrijk doel van de ISO is ervoor te zorgen dat de business unit of divisie begrijpt dat informatiebeveiliging een zakelijke vereiste is, net als elke andere zakelijke vereiste. Deze persoon helpt ook bij de implementatie en vertaling van bedrijfsbeveiligingsvereisten, -beleid en -procedures (awareness) en voert ook de eerste triage uit beveiligingsincidenten. Bovendien moet deze persoon interne controles uitvoeren of op zijn minst geïdentificeerde bedrijfsgerelateerde beveiligingsproblemen coördineren.

Wat gaat het kosten?

De kosten zijn in 2023 structureel **€ 28.000,00** en **€ 56.000,00** vanaf 2024.

Uitwisseling van gegevens

Wat gaan wij er voor doen?

Het belang van uitwisseling van data neemt onder invloed van de verdergaande digitalisering toe. Dientengevolge neemt ook het aantal koppelingen tussen applicaties toe. Om dit alles in goede banen te geleiden maken wij gebruik van een externe partner die deze koppelingen en externe verbindingen professioneel begeleidt. Het interne beheer op deze koppelingen en de complexiteit daarvan overstijgt inmiddels de beschikbare capaciteit. En daarmee komt de beschikbaarheid van bedrijfssystemen (continuïteit) in gevaar. Mogelijk zal hier onder invloed van common ground een versimpeling in ontstaan. Maar dan nog geldt: Wie beheert de verbindingen? Of in het geval van common ground, wie beheert de toenemende hoeveelheid API's.

Het beheer van de verbindingen (nu dus nog vaak koppelingen) vraagt dus inzet van tooling en gespecialiseerde capaciteit om risico's op het gebied van veiligheid en bedrijfscontinuïteit zo beperkt als mogelijk te houden. Hiertoe is 1 fte schaal 10 nodig.

Wat gaat het kosten?

Vanaf 2023 stijgen de kosten structureel met **€ 28.000,00** per jaar.

Juridische kwaliteitszorg

Wat gaan wij er voor doen?

Naar aanleiding van het rekenkamercommissie rapport over juridische kwaliteitszorg is op 12 januari 2022 door de raad besloten extra in te zetten op juridische kwaliteitszorg en de controlstructuur te versterken. De financiële consequenties worden in deze kadernota nu vertaald.

Wat gaat het kosten?

De jaarlijkse kosten bedragen vanaf 2023 **€ 50.000,00** structureel.

Bestuurlijke verplichtingen/afspraken

Toenemende inkoop ICT als een SaaS (Software as a service)

Wat gaan wij er voor doen?

De vier organisaties EHZM hebben tot nu toe een passief beleid gevoerd op de aanschaf van SaaS toepassingen. Hierbij wordt ICT niet meer in eigen huis maar via internet geleverd, inclusief beheer. In de praktijk geldt een voorkeur voor SaaS toepassingen, maar dit is nog geen vastgesteld beleid.

De trend is dat steeds meer leveranciers hun applicaties de komende jaren nog slechts als SaaS toepassingen aanbieden. Dientengevolge is er een stijging in de kosten waar te nemen. Verwachting is daarbij dat deze trend zich de komende jaren voortzet. Het betekent dat gemeenten langzaam maar zeker minder kapitaallasten gaan krijgen en meer exploitatielasten. Landelijke cijfers geven aan dat het percentage SaaS diensten van 35% in 2020 zal stijgen naar 60% in 2025. Binnen EHZM wordt dezelfde stijging verwacht. Een daadwerkelijke verschuiving in kosten zal dan ook vanaf 2025 zichtbaar worden in de begroting van Meerinzicht. Naast hogere kosten zullen eerst pas op langere termijn voordelen zichtbaar worden. Op dit moment kan nog geen reëel inzicht gegeven worden in de consequenties voor de begroting van Meerinzicht en dus de bijdrage van Ermelo. Wel zal er in 2023 beleid ontwikkeld worden, waarbij tevens de financiële consequenties in beeld worden gebracht.

Wat gaat het kosten?

De budgettaire consequenties zijn op dit moment nog niet te berekenen.

ICT dienstverlening in een digitale samenleving

Wat gaan wij er voor doen?

De invloed van digitalisering op de publieke sector gaat allang niet meer over het werken met computers binnen kantooromgevingen. Het gaat steeds meer over dienstverlening aan onze inwoners, bezoekers en bedrijven (denk aan toegang/betaling bij parkeerterreinen; het signaleren van vuilnisbakken die geleegd moeten worden; over kassasystemen van bijvoorbeeld zwembaden, maar ook ondersteuning bij raadsvergaderingen). Digitalisering (en automatisering) van gemeentelijke organisaties beperkt zich daarmee niet meer tot kantoortijden: het maakt een steeds groter onderdeel uit van onze dienstverlening.

Daarnaast speelt de reactietijd van ICT op security issues. In het kader van GGI-veilig kan worden geparticipeerd in monitoring van onze ICT-omgeving gedurende 24 uur per dag. Maar er is geen capaciteit beschikbaar om de potentiële dreiging signalen op te pakken buiten kantoortijden. En ja, hackers werken ook in het weekeinde door.

Binnen ICT is geen capaciteit voorhanden om een zodanige verdeling te realiseren dat een redelijke dekking gedurende 24 uur per dag beschikbaar is. De benodigde extra capaciteit ramen wij op 1 fte. schaal 9. Overige kosten bestaan uit onregelmatigheidstoelagen etc.

Wat gaat het kosten?

Vanaf 2023 stijgen de kosten met **€ 28.000,00** structureel per jaar.

Gebiedsregisseur EHZ

Wat gaan wij er voor doen?

Voor de verdere samenwerking op EHZ-niveau is voor de jaren 2023 tot en met 2026 een zogenaamde gebiedsregisseur EHZ nodig.

Wat gaat het kosten?

Wij gaan uit van een structureel budget van **€ 40.000,00** voor de jaren 2023 tot en met 2026.

Overige voorstellen, projecten en activiteiten

Data openbare ruimte GISIB

Wat gaan wij er voor doen?

Met de samenwerkende organisaties (EHZM) moet beleidsmatig een stap gemaakt worden binnen de data van de openbare ruimte. IMBOR zal binnen GISIB geïmplementeerd moeten worden. Het ontbreekt aan tijd en geld om dit traject uit te voeren.

Wat gaat het kosten?

Deze kennis en capaciteit moet worden ingehuurd in de jaren 2023 tot en met 2025. Jaarlijks is een incidenteel budget nodig van **€ 40.000,00**.

Tijdelijke uitbreiding formatie communicatie

Wat gaan wij er voor doen?

De complexiteit van de (uitvoerende) taken van gemeenten neemt toe. Burgers zijn mondig en steeds vaker is gemeentelijk beleid in (sociale) media onderwerp van een publiek debat. De vraag naar meer hoogwaardige professionele ondersteuning door communicatieprofessionals vanuit de EHZM organisaties neemt daarom toe. De inzet van de professionals van team Communicatie wordt de komende jaren minder uitvoerend. In plaats daarvan wordt (strategische) advisering van colleges en directies geïntensiveerd en worden strategische projecten beter ondersteund. Investering: communicatie investeert in de kennis en vaardigheid van eigen medewerkers, gericht op meer strategische advisering. Als extra investering en ter versnelling van deze ontwikkeling willen we vanaf 2023 de formatie (kwantitatief en kwalitatief) tijdelijk uitbreiden met een strategisch communicatieadviseur (1 fte schaal 12). In 2025 en 2026 wordt deze formatie, door gebruik te maken van natuurlijk verloop, weer afgebouwd tot het niveau van 2022.

Wat gaat het kosten?

In 2023 en 2024 stijgen de lasten structureel met **€ 38.000,00** in 2025 en 2026 dalen de structurele lasten naar **€ 19.000,00** (in 2027 naar nul).

Tijdelijke uitbreiding formatie Human Resource Management (HRM)

Wat gaan wij er voor doen?

De toenemende dynamiek in organisaties in het algemeen, en de ontwikkeling van de EHZM organisaties (organiek en kwalitatief) in het bijzonder, leidt tot een toenemende vraag uit de EHZM organisaties voor meer strategische inzet daarop vanuit HRM. Meer dan nu kan worden geleverd, wordt van HRM gevraagd (ook) een strategisch business partner voor directie en management te zijn bij het inrichten en ontwikkelen van (delen van) de EHZM organisaties. Als deze doorontwikkeling met de bestaande formatie moet worden gerealiseerd, zijn we afhankelijk van de mogelijkheden tot vakinhoudelijke doorontwikkeling van het bestaande team en / of van (natuurlijk) verloop om deze kwaliteiten aan het team toe te kunnen voegen. Als de behoefte op kortere termijn noodzakelijk wordt geacht, vraagt dat een tijdelijke toevoeging op de formatie. Investering: HRM investeert in de kennis en vaardigheid van eigen medewerkers, gericht op meer strategische(organisatie) advisering. Als extra investering en ter versnelling in deze ontwikkeling willen we vanaf 2023 de formatie (kwantitatief en kwalitatief) tijdelijk uitbreiden met een strategisch HRM adviseur (1 fte schaal 12). In 2025 en 2026 wordt deze formatie, door gebruik te maken van natuurlijk verloop, weer afgebouwd tot het niveau van 2022.

Wat gaat het kosten?

In 2023 en 2024 stijgen de kosten structureel met **€ 38.000,00** in 2025 en 2026 dalen de structurele kosten naar **€ 19.000,00** (in 2027 naar nul).

Procesbeschrijver

Wat gaan wij er voor doen?

Binnen MiZ is geconstateerd dat er op het gebied van procesbeschrijvingen achterstallig

onderhoud is. Niet overal zijn procesbeschrijvingen, soms zijn ze er wel maar niet meer actueel etc.. Navraag bij de brongemeenten leerde dat dat, in verschillende mate herkend wordt. Naast dat e.e.a. voor continuïteit, overdracht e.d. nodig is, is het ook een relevant punt voor de interne controle en de accountant. Hier is geen formatie/functie voor binnen EHZM. Binnen EHZM wordt nu als eerste stap door een trainee een overzicht van, de staat van, procesbeschrijvingen gemaakt zodat die geprioriteerd kunnen worden. Afhankelijk van de bevindingen en de beschikbare capaciteit zal vervolgens een tijdpad voor actualisatie kunnen worden gemaakt. Daarbij zal natuurlijk gelijk gelegenheid zijn voor het waar mogelijk slimmer inrichten van processen. Voorgesteld wordt vooralsnog 1 fte hiervoor structureel beschikbaar te maken voor EHZM en te positioneren bij MiZ.

Wat gaat het kosten?

De kosten stijgen vanaf 2023 met **€ 24.000,00** structureel per jaar (1 fte schaal 9).

Programma Samen Leven in Ermelo

Onderwerpen

Juridische (wettelijke) verplichtingen

Onderwijshuisvesting aanvullend krediet gymlokaal 's Heerenloo

Wat gaan wij er voor doen?

In de primitieve begroting 2022 hebben wij al rekening gehouden met kapitaallasten in 2025 voor de nieuwbouw van een gymlokaal 's Heerenloo op het terrein van 's Heerenloo voor leerlingen Emaus College, Rietschans College en Jeugdzorg Plus. Er is rekening gehouden met de kapitaallasten van een krediet van 1.500.000,00 euro. Anno 2022 is dit krediet niet voldoende. Inschatting is dat dit minimaal 2.000.000,00 euro is. Het aantal zaaldelen dient nog definitief bepaald te worden, e.e.a. in afstemming met Interactie in het kader van alle gymcapaciteit en gymbehoefte in Ermelo. Aanvullend krediet is dus 500.000,00 ten opzichte van huidige begroting. Bouwen in 2023/2024. Gemeente zal bouwheer zijn.

Wat gaat het kosten?

Het aanvullend krediet is in totaal € 500.000,00 verdeeld over de jaren 2023 en 2024 voor ieder € 250.000,00. De extra kapitaallasten vanaf 2025 bedragen **€ 15.000,00**.

Onderwijshuisvesting nieuwbouw Klokbeker en Augustinusschool

Wat gaan wij er voor doen?

Voor De Klokbeker en Augustinusschool wordt ingezet op vervangende nieuwbouw via een Kindcentrum. Op dit moment vindt de voorbereidingsfase van het project plaats, bestaande uit het projectplan en ruimtelijk functioneel Programma van Eisen. Beide producten worden afgerond in 2022, aangevuld met het selecteren van een architect. In de loop van 2023 start de ontwerpfase. Na het uitwerken en vaststellen van het definitieve ontwerp halverwege 2024, wordt een aannemer geselecteerd. De start van de bouw staat gepland voor begin 2025. Oplevering vindt plaats halverwege 2026 (verhuizing zomervakantie 2026 en ingebruikname schooljaar 2026/2027).

Wat gaat het kosten?

Het gaat om een totaalkrediet van € 16.926.000,00. De voorbereiding en bouw is over meerdere jaren verspreid. De verhuizing naar de nieuwbouw is gepland in de zomervakantie van 2026. Dit betekent dat de eerste afschrijving plaats vindt in het boekjaar 2027. 70% van het krediet is bouwkundig en wordt in 40 jaar afgeschreven (afschrijving € 296.000,00). 30% van het krediet zijn installaties en wordt in 15 jaar afgeschreven (afschrijving € 339.000,00). De totale afschrijving in 2027 bedraagt € 635.000,00.

In de financiële opzet van deze Kadernota zijn de financiële effecten meegenomen in het overzicht financieel perspectief, waarin als extra het jaar 2027 is toegevoegd (valt net buiten de periode van de eerstvolgende Meerjarenbegroting en deze raadsperiode).

Bestuurlijke verplichtingen/afspraken

Exploitatiebijdrage Interactie inzake de Dialoog vanaf 2023

Wat gaan wij er voor doen?

In de overeenkomst is de exploitatiebijdrage 2021 t/m 2023 vastgelegd en volgt de vaststelling vanaf 2024 na een financiële evaluatie.

De exploitatiebijdrage aan Interactie m.b.t. de Dialoog exclusief huur betreft € 264.000,00, waarvan reeds structureel € 215.000,00 gedekt is uit de 'oude' gemeentelijke begroting de Dialoog. Er is derhalve een aanvullende dekking benodigd voor het verschil van € 49.000,00.

Wat gaat het kosten?

De extra exploitatiebijdrage bedraagt **€ 49.000,00** structureel vanaf 2023.

Aanpak laaggeletterdheid

Wat gaan wij er voor doen?

Laaggeletterdheid is nog steeds een aanzienlijk probleem in Ermelo. Vanuit de centrumgemeente (Apeldoorn) worden elk jaar beperkt middelen beschikbaar gesteld (circa 3k), dit is te weinig om een gedegen aanpak vorm te geven.

Met de Bibliotheek Noord-West Veluwe is afgesproken om de komende tijd een plan van aanpak te ontwikkelen voor bestrijding van laaggeletterdheid, waarbij specifieke aandacht is voor een aanpak laaggeletterdheid in de kinderopvang. Deze aanpak moet in 2022 en 2023 verder uitgewerkt worden en hiervoor zijn extra middelen nodig.

In het plan van aanpak zal duidelijk moeten worden in hoeverre er (naast de nu aangevraagde incidentele middelen) structurele middelen benodigd zijn.

Wat gaat het kosten?

Incidenteel in 2023 is een budget van € 20.000,00 nodig.

Overige voorstellen, projecten en activiteiten

Arbeidsdeskundige

Wat gaan wij er voor doen?

De arbeidsdeskundigen adviseren de klantmanagers over het plaatsen van een klant naar werk of een traject en bij het aanvragen van een medisch advies of beoordeling van het arbeidsvermogen. Daar waar nodig adviseren ze de klantmanagers t.a.v. complexe trajecten, m.n. daar waar sprake is van personen met een beperking. Ze beoordelen hierbij mede de mogelijkheid tot het verrichten van (betaalde) arbeid in relatie tot de vastgestelde mate van arbeidsgeschiktheid en, indien van toepassing, de bestaande werkplek. Ze geven ook uitvoering aan de re-integratieverplichting t.b.v. medewerkers die, met een indicatie doelgroep register en Beschut Werk, ziek uit dienst gaan. Dit valt namelijk onder de taakstelling van de gemeente. Ook spelen ze een rol bij de voorlichting en informatie aan werkgevers in relatie tot het in dienst nemen van een arbeidsbeperkte medewerker zoals bijvoorbeeld de No risk polis en bepaalde belastingvoordelen. In relatie tot Beschut werken en indicatie Banenafspraken stellen ze de aanvraag op bij de beoordeling van het arbeidsvermogen bij het UWV.

Naast deze belangrijke adviseringsstaken, die verbonden zijn aan de wettelijke taken, verrichten ze in dat kader de loonwaardemetingen. Ook in relatie tot de Wmo klantmanagers over de vraag of dagbesteding passend is en bij complexe trajecten hierin en bij kunnen ze in toenemende mate een belangrijke rol spelen. Tot slot geven ze input aan beleidsadviseurs over aanpassingen en of verbeteringen van gemeentelijk sociaal Beleid. Met name als het gaat over Arbeidsmatige dagbesteding, Beschut Werk, Doelgroep register. Dit betekent bij met name Participatie, maar ook bij de Wmo en Jeugd, de arbeidsdeskundigen een belangrijke overstijgende adviseursrol vervullen. Gelet op deze hoeveelheid aan taken in relatie tot de formatie die er voor staat komt de adviseurs rol in het gedrang. Temeer omdat op dit moment de positie en de taken van de arbeidsdeskundigen nog niet optimaal is. Dit zou in het complete proces van Participatie nog beter belegd worden. De belangrijkste bottleneck is op dit moment hierin de loonwaardemetingen. Met ongeveer 100 loonwaardemetingen op jaarbasis is dit gelet op het takenpakket en de formatie (1,4 fte) te veel. Gelet op het huidige takenpakket dient de formatie uitgebreid te worden met 1 fte. Alternatief is om de loonwaarde metingen uit te besteden, waarbij de controle op de uitvoering hiervan onder verantwoordelijkheid en zicht blijft van de arbeidsdeskundigen van Meerinzicht. Financieel vraagt dit ongeveer dezelfde omvang. Vanuit het Directeurenberaad is deze aanmelding geïnclassificeerd als een aanmelding met hoge prioriteit in het kader van voldoen aan wettelijke kaders.

Wat gaat het kosten?

De kosten stijgen met ingang van 2023 met € 21.000,00 structureel.

Bulkaanvragen minimaregelingen

Wat gaan wij er voor doen?

Meerinzicht is verantwoordelijk voor de uitvoering van de minimaregelingen. Er zijn vier minimaregelingen die jaarlijks in grote hoeveelheden worden aangevraagd in de maand januari/februari (3500 aanvragen in 2022, 3000 aanvragen in 2021). Bij de afhandeling van deze processen is een aantal criteria van belang:

1. de klant krijgt binnen de wettelijke termijn van 8 weken een besluit op de aanvraag en zo mogelijk eerder;
2. wanneer de klant de aanvragen niet compleet toestuurt, volgt er een eenmalige uitvraag van gegevens voor de 4 processen i.p.v. viervoudige uitvraag;
3. wanneer de aanvraag wordt afgewezen wordt de klant daar eerst telefonisch over geïnformeerd, conform het advies uit de kwaliteitsrapportage sociaal domein 2020.

Om deze aanvragen af te handelen volgens gestelde criteria is er in de periode van de eerste 4 maanden van het jaar ieder jaar weer tijdelijk extra formatie nodig. Daarom wordt voorgesteld een bedrag te reserveren voor inhuur. Het voordeel van inhuren is dat medewerkers zich volledig kunnen focussen op deze aanvragen, dat daarmee de productie hoger is dan wanneer de taak erbij wordt gedaan en dat een piekbelasting in bredere zin wordt voorkomen. Deze piek in de minimaregeling valt namelijk samen met de piek bij onze reguliere bijzondere bijstandsprocessen en daarmee een piek telefonische bereikbaarheid om vragen omtrent deze regelingen op te vangen. Deze processen komen onder druk te staan als deze gelijktijdig en tijdig afgehandeld moeten worden door grotendeels dezelfde mensen. Met de inzet van het werkbudget kan tijdens de piek worden ingehuurd en is er voor de klant geen vertraging in zowel reguliere dienstverlening als bij de beantwoording van aanvragen van minimaregelingen.

Vanuit het Directeurenberaad is deze aanmelding geïnclassificeerd als een aanmelding met hoge prioriteit in het kader van voldoen aan wettelijke kaders.

Wat gaat het kosten?

De kosten stijgen met ingang van 2023 met € 13.000,00 structureel.

Versterken huidige taak CJG met GGZ-expertise

Wat gaan wij er voor doen?

Om normalisatie te bevorderen, de ondersteuning van ouders/jongeren effectiever in te zetten en de kosten van de jeugdhulp meer beheersbaar te maken is het nodig de huidige taken van het CJG te versterken met GGZ expertise met het oog op betere triage en doorverwijzingen, maar ook de mogelijkheid om zelf GGZ interventies te plegen, waarmee verwijzingen naar gespecialiseerde jeugdhulp zullen afnemen. Daarnaast is aanvullende capaciteit bij het CJG nodig om zelf (weer) uitvoering te kunnen geven aan ambulante gezinsondersteuning. Door een toename van de vraag is het CJG steeds meer gaan verwijzen naar zorgaanbieders die ambulante gezinsondersteuning aanbieden. Wanneer het CJG dit weer zelf kan oppakken, zal dat goedkoper zijn en meer vanuit de visie op transformatie (eigen kracht, normaliseren). Hiervoor moet het CJG vooral kwantitatief versterkt worden. Het CJG heeft hiertoe een

meerjarenbegroting ingediend voor de periode 2022-2025. Om hieraan tegemoet te komen en het CJG de gelegenheid te geven deze taken versterkt op te pakken is per jaar € 1,3 miljoen extra nodig vanaf 2023.

Op termijn zullen deze kosten terugverdiend worden door de verminderde inzet in de gespecialiseerde jeugdhulp (Maatwerk). Naar verwachting zal deze ombuiging echter wel een paar jaar vergen.

Wat gaat het kosten?

Vanaf 2023 jaarlijks structureel **€ 1,3 mln.**

Programma Samen Wonen in Ermelo

Onderwerpen

Juridische (wettelijke) verplichtingen

Geen aanmeldingen.

Bestuurlijke verplichtingen/afspraken

Geen aanmeldingen.

Overige voorstellen, projecten en activiteiten

Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid

Wat gaan wij er voor doen?

De raad heeft besloten om de ambities voor duurzaamheid in 2022 te herijken en een daarbij behorend uitvoeringsprogramma duurzaamheid en klimaat op te stellen.

Vanaf 2021 is het budget uitvoeringsprogramma Duurzaamheid verlaagd van € 250.000,00 naar € 125.000,00 per jaar. Doordat een deel van het budget reeds geoormerkt is voor bijvoorbeeld Wijk van de Toekomst is er nu jaarlijks nog slechts € 32.000,00 beschikbaar aan budget uitvoeringsprogramma. Vooruitlopend op de herijking van de ambities en het geactualiseerde uitvoeringsprogramma duurzaamheid wordt alvast voorgesteld het budget uitvoeringsprogramma structureel op te hogen met € 125.000,00 vanaf 2023.

Wat gaat het kosten?

Vanaf 2023 **€ 125.000,00** structureel per jaar extra budget.

Realisatie fietspad in de Driehoek

Wat gaan wij er voor doen?

Het fietspad sluit aan op de fietsinfrastructuur door de Groene zoom naar Groot Horloo en Drielanden.

Harderwijk en Ermelo hebben afspraken gemaakt over deze fietsinfrastructuur en een van de afspraken is dat Ermelo deze verbinding (wat nu nog een ontbrekende schakel is) realiseert richting de Nijkerkerweg. Hiermee komt er een goede fietsverbinding richting het centrum van Ermelo.

In ditzelfde gebied wordt langs het fietspad ook een waterberging gerealiseerd. Door vrijgave van het krediet kan werk met werk worden gemaakt wat financieel voordeel oplevert.

Voor dit project zijn alle procedures, zoals bestemmingsplan wijzigingen doorlopen. Het krediet voor realisatie is echter niet beschikbaar. Het benodigde budget beschikbaar voor de aanleg van het fietspad: € 350.000,00 (investering).

Wat gaat het kosten?

De kapitaallasten ontstaan een jaar na realisatie van het fietspad, dus in 2024. De kapitaallasten zijn **€ 18.000,00**.

Vernieuwing/herinrichting openbare ruimte rondom de Enk/Weegakker

Wat gaan wij er voor doen?

De Enk word momenteel verbouwd en krijgt een facelift, waarmee ook dit centrumgebied een prachtige uitstraling krijgt die aansluit bij de rest van het centrum van Ermelo.

Eerder is het parkeerterrein de Bree heringericht en ook het centrum heeft een mooie verharding. De verharding rondom de Enk en van het parkeerterrein de Weegakker heeft echter een verouderde uitstraling en wordt broos. Het is wenselijk om ook dit deel te vernieuwen, zodat het een mooi geheel wordt met de rest van het centrum.

Voor vervanging van groen en openbare verlichting is budget voorhanden. Dit is er niet voor verhardingen. Voor vervanging van verharding dienen voorstellen ingediend te worden.

Om die reden wordt dit onderdeel voorgesteld in de kadernota.

De verharding van het parkeerterrein de Weegakker ligt er inmiddels 40 jaar en is aan vervanging toe. Nu de Enk wordt opgeknapt is het ook een passend moment en wenselijk om het openbaar gebied van de Weegakker her in te richten en de verharding te vervangen.

Wat gaat het kosten?

De investering in 2023 is € 600.000,00. Dit leidt tot structurele extra kapitaallasten vanaf 2024 voor **€ 30.000,00**.

Mobiliteitsvisie

Wat gaan wij er voor doen?

De mobiliteitsvisie is 7-2-2022 vastgesteld. Het uitvoeringsprogramma zal in Q3/4 2022 ter behandeling aan de raad worden aangeboden. De visie en het uitvoeringsprogramma zijn gescheiden omdat de huidige raad er belang aan hechte de visie vast te stellen en de uitvoering nadere uitwerking vereiste.

Met deze budgetten sorteren we voor op het uitvoeringsprogramma. Het is een inschatting gemaakt op basis van de visie en politieke wensen.

1) project basis scholen, 10 scholen, € 10.000 per school, maximaal € 5.000,00 uitvoering maatregelen per school en € 5.000,00 voor scholingsprogramma (met € 5.000,00 bijdrage provincie). Totaal € 100.000,00.

2) diverse onderzoeken volgend uit uitvoeringsprogramma (nog vast te stellen) waaronder: openstelling rotonde Groot Horloo, fietsstraat/ fietsstad/ fietsnetwerk, herzien parkeernota. Totaal € 100.000,00.

Wat gaat het kosten?

In 2023 is een incidenteel budget benodigd van **€ 200.000,00**.

Programma Samen Ondernemen in Ermelo

Onderwerpen

Juridische (wettelijke) verplichtingen

Geen aanmeldingen.

Bestuurlijke verplichting

Geen aanmeldingen.

Overige voorstellen, projecten en activiteiten

Vitale Vakantieparken

Wat gaan wij er voor doen?

Het programma Vitale Vakantieparken de komende jaren voortzetten en verder werken aan het versterken van de verblijfsrecreatieve sector. We doen dit door parken te ondersteunen en begeleiden bij vraagstukken rondom uitbreiding, vitalisering en transformatie.

Afhankelijk van aspecten als de ligging van de parken en de recreatieve toekomstwaarde wordt ingezet op het versterken van de recreatieve functie of een transformatie naar andere functies.

Met diverse parken worden gesprekken gevoerd over hun toekomstplannen. Meerdere parken werken aan het opstellen van een plan. Daarnaast wordt beleid ontwikkeld voor de circa dertig parken die verspreid over het buitengebied van Ermelo liggen. Hierbij wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn voor een transformatie naar wonen. Na vaststelling van het beleid gaan de parken aan de slag met een plan, dit vraagt om extra inzet vanuit de gemeente om de parken goed te kunnen begeleiden bij de procedures.

Het budget is onder meer nodig voor stedenbouwkundig en juridisch advies, onderzoek, proceskosten en incidentele inhuur ten behoeve van bijvoorbeeld een planeconoom.

Het programma vraagt daarnaast 1fte inzet voor het jaar 2023. Jaarlijks wordt bekeken hoeveel inzet voor het daaropvolgende jaar benodigd is.

Wat gaat het kosten?

Vanaf 2023 zijn de structurele kosten **€ 40.000,00** per jaar.

In 2023 wordt 1 fte incidenteel ingehuurd. De kosten daarvan zijn incidenteel in 2023 **€ 190.000,00**.

Financieel-technische uitgangspunten Programmabegroting 2022-2025

Inleiding

In dit hoofdstuk worden alle financieel-technische uitgangspunten weergegeven. Veelal zijn dit percentages.

Vervolgens zijn alle onderdelen doorgerekend.

Basis hiervoor is de bij de Kadernota 2020 vastgestelde [Notitie Actualisering Stelposten Indexatie](#).

Wilt u deze notitie nog eens doorlezen, u kunt [HIER](#) doorklikken naar deze notitie.

Budgettaire gevolgen van de financieel-technische uitgangspunten

Bedragen (x € 1.000,00)	Meerjarenbegroting 2023-2026									
	2022		2023		2024		2025		2026	
Te ramen stelposten:										
Stelpost Loonmutaties 2023: cao, premies en sociale lasten 2023			266	N	266	N	266	N	266	N
Stelpost Loonmutaties: Fuwa, promoties, periodieken			20	N	40	N	60	N	80	N
Stelpost nominale ontwikkelingen 2024 en verder					522	N	1.052	N	1.052	N
Af: Dekking uit Stelpost nominale ontwikkelingen 2024 en verder een deel van de raming van de indexering GR's e.d. 2024					-150	V	-150	V	-150	V
Stelpost Prijsmutaties 2022	105	N	105	N	105	N	105	N	105	N
Stelpost Prijsmutaties 2023			201	N	201	N	201	N	201	N

Stelpost Sociaal domein loon en prijs ontwikkelingen **)			169	N	366	N	557	N	557	N
Stelpost Sociaal domein volumeontwikkelingen **)			160	N	300	N	210	N	210	N
Stelpost Volumeontwikkelingen 2022	74	N	70	N	70	N	70	N	70	N
Stelpost Volumeontwikkelingen 2023			132	N	132	N	132	N	132	N
Stelpost Indexering subsidies 2023			62	N	62	N	62	N	62	N
Stelpost Indexering GR's e.d. 2022	176	N	176	N	176	N	176	N	176	N
Stelpost Indexering GR's e.d. 2023			287	N	250	N	257	N	257	N
Stelpost Indexering GR's e.d. 2024					423	N	423	N	423	N
Stelpost Marktwerking *)										
Totaal te ramen stelposten	355	N	1.648	N	2.763	N	3.421	N	3.441	N
In de begroting beschikbare dekking:										
Stelpost Nominale ontwikkelingen algemene uitkering schijf 2023			-249	V	-249	V	-249	V	-249	V
Stelpost Nominale ontwikkelingen algemene uitkering schijf 2024					-522	V	-522	V	-522	V
Stelpost Nominale ontwikkelingen algemene uitkering schijf 2025							-530	V	-530	V
Stelpost Fuwa, promoties, periodieken			-32	V	-52	V	-52	V	-52	V
Stelpost prijsmutaties 2022	-105	V	-105	V	-105	V	-105	V	-105	V
Stelpost prijsmutaties 2023			-81	V	-82	V	-108	V	-108	V
Stelpost Sociaal domein loon en prijs ontwikkelingen			-169	V	-366	V	-557	V	-557	V
Stelpost Sociaal domein volumeontwikkelingen			-160	V	-300	V	-210	V	-210	V
Stelpost volumeontwikkeling 2022	-74	V	-70	V	-70	V	-70	V	-70	V
Stelpost volumeontwikkeling 2023										
Stelpost indexering subsidies 2022										
Stelpost indexering subsidies 2023										
Stelpost Indexering GR's 2022	-176	V	-176	V	-176	V	-176	V	-176	V
Stelpost Indexering GR's 2023			-287	V	-250	V	-257	V	-257	V
Totaal in de begroting beschikbare dekking	-355	V	-1.329	V	-2.172	V	-2.836	V	-2.836	V
Totaal uitkomst financieel-technische uitgangspunten			319	N	591	N	585	N	605	N

*) De stelpost Marktwerking is bij de Kadernota 2021 vervallen.

**) De stelposten voor Sociaal Domein zijnde loon-, prijs- en volumeontwikkelingen zijn in afwachting van de ramingen van MIZ voor de komende Meerjarenbegroting 2023-2026 niet aangepast. Zij zijn derhalve gelijk gebleven aan de huidige ramingen. Bij de komende Meicirculaire 2022 en het opstellen van de Meerjarenbegroting 2023-2026 van Ermelo zal hier opnieuw naar worden gekeken.

Het nadeel op de financieel technische uitgangspunten wordt deels gedekt door de inflatiecompensatie 2023 op de belastingopbrengsten. Dit is meegenomen in de paragraaf Belastingen in deze kadernota.

Duidelijk is dat de compensatie door het Rijk in de algemene uitkering voor loon-, prijs-, volume en indexatie-ontwikkelingen niet voldoende is.

Loonontwikkelingen

Algemene toelichting

In de begroting van Ermelo worden de salariskosten geraamd in constante prijzen. Dit betekent dat in de salarisramingen zelf voor het komende begrotingsjaar geen rekening wordt gehouden met nieuwe CAO-ontwikkelingen, wijzigingen van sociale lasten / pensioenpremies en promoties / periodieken. De gevolgen van deze CAO-ontwikkelingen en dergelijke worden voor zover deze het eerstvolgende begrotingsjaar betreft geraamd op de "stelpost Loonmutaties" (kostenplaats 5500205). Voor de latere begrotingsjaren wordt dit geraamd op de "stelpost Nominale ontwikkelingen Algemene uitkeringen" (6770431), zijnde de beschikbare compensatie uit het Gemeentefonds.

Berekeningsmethodiek

Sedert 2017 wordt aangesloten bij de berekeningsmethode van Meerinzicht. Meerinzicht hanteert de volgende methode:

Als uitgangspunt wordt genomen de salarissen per 1 januari 2016. Voor het lopende jaar, in casu dus voor 2017, dient een stelpost opgenomen te worden ter compensatie van de verwachte loonstijgingen (inclusief mutaties in de sociale lasten/pensioenpremies) die zich in dat jaar voordoen (Bron: Kadernota 2017 MIZ)

Dit betekent voor Ermelo dat de stelpost Loonmutaties (voor de inschatting van de CAO en de premiestijging) ook berekend zal worden aan de hand van het CPB-indexcijfer. Dit wordt vervolgens vergeleken met het percentage dat binnen Meerinzicht wordt gehanteerd. In principe vindt aansluiting plaats bij het percentage van Meerinzicht, maar er blijft enige eigen ruimte om beargumenteerd hiervan af te wijken (bijvoorbeeld als de nieuwe CAO-ontwikkelingen hiertoe

aanleiding geven).

Begroting 2023

Jaarlijks bepaalt de raad de uitgangspunten voor het berekenen van de stelpost Loonmutaties bij het vaststellen van de kadernota. Ermelo conformeert zich daarbij aan het percentage dat Meerinzicht toepast. Dit percentage bedraagt 2,3% voor de Begroting 2023. In de kerngegevens tabel van het CPB van maart 2022 wordt een percentage van 3,6% voor 2023 geraamd. Voor 2023 zal er een nieuwe CAO voor de gemeenten komen. Vooral nog wordt uitgegaan van deze 2,3%. Daar zit dan wel een risico aan. Landelijk zien we een stijging van de CAO's. Ook de schaarste op de arbeidsmarkt zal zich mogelijk vertalen in een hogere CAO 2023. Tegelijk staan de gemeenten voor grote financiële uitdagingen. Het is derhalve moeilijk te voorspellen hoe de uiteindelijke CAO er uit gaat zien.

Vervolgens wordt de omvang van de stelpost in de Begroting 2023 berekend door 2,3% over de loonsom op basis van het salarispeil en het functieboek om te slaan. Het gaat daarbij om alle medewerkers in dienst van de gemeente Ermelo. De naar de diverse Gemeenschappelijke Regelingen overgegangene medewerkers tellen niet mee voor de berekening. Deze laatsten worden apart geraamd door de Gemeenschappelijke Regelingen zelf.

De totale loonsom Ermelo bedraagt € 11.585.000 per 2023. Uitgaande van de verwachte loonontwikkelingen voor 2023 van 2,3% dient een structureel bedrag van € 266.000 te worden geraamd teneinde de verwachte loonontwikkelingen voor 2023 op te vangen. De loonstijging (CAO, premies en sociale lasten) voor 2022 wordt opgevangen uit de nog aanwezige structurele raming op de stelpost (schijf 2022). Daarbij wordt door Ermelo nog een bedrag van € 20.000 structureel cumulatief geraamd op deze stelpost voor promoties, periodieken en fuwa-gevolgen. Met ingang van de Programmabegroting 2021-2023 is deze post overigens gesplitst in twee aparte kostenplaatsen, te weten:

- de loonontwikkelingen zelf;
- de promoties / periodieken en fuwa gevolgen.

Prijzontwikkelingen

Algemene toelichting

Deze stelpost wordt geraamd om de noodzakelijke verhoging van met name kosten derden als gevolg van een stijging van het prijspeil binnen de exploitatie op te kunnen vangen. Deze indexatie wordt ook wel inflatie genoemd. De stelpost wordt bijvoorbeeld ingezet bij het afsluiten van nieuwe contracten of als leveranciers/derden hun prijzen indexeren. Dit hoeft niet altijd op het lopende jaar betrekking te hebben.

Berekeningsmethodiek

In afwijking van de huidige beleidslijn wordt voor de Begroting 2023 niet aangesloten bij het door Meerinzicht gehanteerde percentage. MIZ gaat uit van het inflatiepercentage zoals gepubliceerd door het CPB. Daarbij wordt het meest recent gepubliceerde inflatiepercentage ten tijde van het opstellen van de kadernota gehanteerd, er vindt geen nacalculatie plaats. Meerinzicht hanteert derhalve conform haar Kadernota 2023 een inflatiepercentage van 1,8% voor 2023. Het CPB raamt zelf naar de stand van maart 2022 een hoger percentage, namelijk 2,3%. Wij denken dat het verstandig is om uit te gaan van het meest recente percentage. Gelet op de huidige macro economische ontwikkelingen kan zelfs dit laatste percentage wel eens een te lage raming zijn.

De stelpost zelf wordt berekend aan de hand van de raming van de begrotingsposten in de begroting van Ermelo die onderhevig zijn aan prijsontwikkelingen. Immers niet elk budget is even prijsgevoelig en niet elk budget valt onder de noemer prijsontwikkelingen (zoals bijvoorbeeld subsidies en salarissen). Uit een analyse van de begroting blijkt dat de economische categorie "43 Goederen en diensten" betreft, minus de volgende onderdelen:

602 Riolering en waterzuivering
603 Begraafplaats
627 Huishoudelijke afvalstoffen
628 Grondexploitatie
643 Wmo
646 Inkomensondersteuning
647 Activering en uitstroom
648 Uitvoering wet inburgering
650 Wmo 2015
651 Jeugdwet 2016
663 Burgeraangelegenheden
67706 BTW
67707 Rente
67708 VPB
67702 Algemene uitkering
67703 Beleggingen/ geldleningen
67704 Stelposten

Voorts worden de op de investeringskredieten betrekking hebbende prijsstijgingen niet op deze stelpost geraamd maar op de stelpost Marktontwikkelingen (zie aldaar).

Binnen de ramingen komen diverse incidentele posten voor waarvoor geen inflatieraming behoeft te worden opgenomen. Om deze eruit te filteren is gekozen om uit te gaan van een gemiddelde voor de komende vier jaar van de begrotingsposten. Over dit gemiddelde bedrag wordt dan het inflatiepercentage omgeslagen. De gemiddelde gecorrigeerde omzet waarover de

indexatie wordt vastgesteld bedraagt € 8.752.000,00.

De budgetten die aan prijsontwikkelingen onderhevig zijn worden niet automatisch bij het opstellen van de begroting bijgesteld. Eerst wanneer onderbouwd blijkt dat bijstelling als gevolg van prijsstijgingen onontkoombaar is, wordt het budget bijgesteld. De dekking komt dan uit de stelpost Prijsmutaties. Deze werkwijze heeft een remmende werking op automatische budgetuitzettingen. Wel kan het voorkomen dat een aantal jaren niet geïndexeerd wordt en dan vervolgens in één keer een inhaalslag gepleegd wordt voor de komende jaren.

Begroting 2023

Net als bij de stelpost Loonmutaties wordt de stelpost Prijsmutaties uitsluitend voor het eerste begrotingsjaar begroot, op basis van een door de gemeente zelf te bepalen percentage. Dit percentage wordt jaarlijks bij de kadernota vastgesteld. Voor begrotingsjaar 2023 is besloten om dit percentage niet te conformeren aan de methodiek van Meerinzicht, maar uit te gaan van recentere gegevens. Meerinzicht hanteert voor 2023 een inflatiepercentage van 1,8%, dit betreft het afgeronde inflatiepercentage voor de netto materiële overheidsconsumptie, zoals gepubliceerd door het CPB (peildatum mei 2021). Wij gaan uit van 2,3% gebaseerd op de kerngegevens van maart 2022 van het CPB.

Derhalve bedraagt de stelpost Prijsmutaties 2023: 2,3% over € 8.752.000,00 = € 201.000,00. De ramingen voor de volgende begrotingsjaren zijn gebaseerd op wat beschikbaar is gesteld binnen de algemene uitkering en worden in de begroting geraamd op de "stelpost Nominale ontwikkelingen algemene uitkering".

Opgemerkt wordt dat als gevolg van de sterkt gestegen (prijzen) het inflatiepercentage fors oploopt. Bij de komende Meicirculaire 2022 hopen wij nadere informatie te krijgen hoe het Rijk daarmee omgaat, en belangrijker in welke mate het rijk daar de gemeenten voor compenseert.

Volumeontwikkelingen

Algemene toelichting

Deze stelpost dient voor de financiering van de kosten als gevolg van volumeontwikkelingen. Onder volumeontwikkelingen wordt verstaan de autonome groei c.q. ontwikkelingen van aantallen, zoals toename van het aantal m2 weg, groen, ouderen en gebruikers leerlingenvervoer. Dit zijn met betrekking tot de budgettaire gevolgen in de programmabegroting nauwelijks te beïnvloeden ontwikkelingen. Als deze zich voordoen dient dit met voorrang budgettair vertaald te worden, tenzij besloten wordt dat het wenselijk is het kwaliteitsniveau (de budgetnorm per eenheid) aan te passen. Uitsluitend daar waar de volumeontwikkelingen onontkoombaar zijn, worden de desbetreffende budgetten aangepast.

Berekeningsmethodiek

De raming van volumeontwikkelingen valt onder de noemer bestaand beleid. Net als bij de prijsontwikkelingen worden de volumeontwikkelingen niet direct op de desbetreffende budgetten geraamd, maar wordt in het eerste jaar een structurele stelpost Volumeontwikkelingen opgenomen. Dit betekent dat voor de Begroting 2023 een percentage moeten worden bepaald, en dat dit afgezet moet worden tegen de gecorrigeerde omzet. Gesproken wordt over de gecorrigeerde omzet en niet de gehele jaaromzet van Ermelo. Immers niet alle budgetten zijn onderhevig aan volumeontwikkelingen (bijvoorbeeld reserveringen) en een aantal budgetten valt al onder de stelpost Loonmutaties en de stelpost Indexering subsidies. Door de stelpost Volumeontwikkelingen niet over de gehele omzet te nemen, wordt een dubbeltelling voorkomen.

Begroting 2023

Op basis van de Notitie Onderzoek stelposten indexatie werd tot op heden voor de berekening van de stelpost Volumeontwikkelingen een standaard percentage gehanteerd van 0,5%. Dit percentage wordt omgeslagen over een deel van de exploitatiekosten. Deze gecorrigeerde omzet bestaat uit de omzet kosten derden (prijsmutaties en de omzet gemeenschappelijke regelingen). In de Begroting 2023 gaat dit om een bedrag van € 26,5 miljoen. Voor de berekening van de stelpost wordt een standaard percentage van 0,5% gehanteerd. Dit betekent dat de stelpost Volumeontwikkelingen 2023 € 132.000,00 zal bedragen.

Marktwerving

Bij de Kadernota 2021 is besloten om de post Marktwerving niet langer te ramen. Deze lijn is in deze kadernota doorgezet. Daarbij lopen wij wel enig risico. Inmiddels zien we dat vanwege de coronapandemie, maar vooral ook door de oorlog in Oekraïne de levering van bijvoorbeeld bouwmaterialen stagneert en prijzen met meer dan de reguliere inflatie stijgen. Besloten is om hier geen extra stelposten voor te ramen, maar daar waar zich dit voordoet, komen wij naar de raad met aanvullende kredietvoorstellen.

Lastendrukontwikkelingen

Algemene toelichting

Algemeen beleid van Ermelo was lange tijd om terughoudend om te gaan met belastingstijgingen. Echter in de afgelopen jaren kon niet worden vastgehouden aan deze beleidsregel. Jaarlijks wordt in de kadernota het (stijgings-)percentage voor het eerstvolgende begrotingsjaar bepaald. Daarbij wordt rekening gehouden met achterliggende beleidsnota's en specifiek genomen besluiten. Bovenstaande betekent dat thans voor de Begroting 2023 de percentages bepaald moeten worden. De stijging van de algemene belastingen is bestemd als dekkingsmiddel

van alle loon-, prijs-, subsidie- en verbonden partijen-ontwikkelingen binnen de gemeentelijke begroting en het lokale voorzieningenniveau.

Berekeningsmethodiek

Bij de Kadernota 2020 is in de geactualiseerde Notitie Onderzoek stelposten indexatie berekeningsmethodiek van de inflatoire stijging van de (algemene) belastingen bepaald. Deze inflatiecorrectie wordt gelijk gesteld aan de inflatiecorrectie zoals gehanteerd voor de prijsmutaties aan de uitgavenkant van de begroting, dus voor de Begroting 2023 2,3%.

Begroting 2023

Voor het begrotingsjaar 2023 wordt verwezen naar het hoofdstuk Financieel perspectief, onderdeel Belastingen.

Indexering Subsidies

Algemene toelichting

De stelpost Indexering subsidies wordt jaarlijks ingezet om de loon- en prijsontwikkelingen voor de subsidies af te dekken. De subsidieposten > € 10.000 worden jaarlijks geïndexeerd met het prijsindexcijfer voor het Bruto Binnenlands Product (pBBP).

Berekeningsmethodiek

- Subsidies: Op basis van de Notitie Onderzoek stelposten indexatie wordt voor de berekening van de stelpost Indexering subsidies gehanteerd het prijsindexcijfer voor het Bruto Binnenlands Product, zoals dit gepubliceerd wordt door het Rijk in de meest recente meicirculaire Gemeentefonds. Vervolgens wordt onderscheid gemaakt tussen subsidies t/m € 10.000,00 en > € 10.000,00. De begrotingsposten subsidies tot en met € 10.000,00 worden niet geïndexeerd. Er vindt geen nacalculatie plaats.

Op basis van het BBP-indexcijfer, zoals deze gepubliceerd wordt in de meest recente meicirculaire van het gemeentefonds, wordt de indexatie vanaf begrotingsjaar t+1 berekend. De begrotingsposten < €10.000,00 worden niet geïndexeerd. Er vindt geen nacalculatie plaats. Dit is in lijn met de eerder vastgestelde Notitie Indexering subsidies. De stelpost Indexering subsidies wordt niet cumulatief geraamd, maar wel structureel. Thans wordt 2022 geraamd. Ten behoeve van de berekening van de stelpost is het voorlopige percentage bepaald op 1,7% (bron CPB maart 2022). Bij de komende Meicirculaire 2022 wordt het percentage definitief bepaald.

Met ingang van 2020 loopt de indexatie van de producten Breedtesport, Triade, FC Horst en SSE niet meer apart via de subsidies, maar maakt onderdeel uit van de gemeentelijke bijdrage aan InterActie, als onderdeel van de gemeenschappelijke regelingen. De dekking voor de bijstellingen hierop komt uit de stelpost Indexering GR's alsmede de indexatie van de eigen inkomstenposten van InterActie zoals de toegangsgelden en de verhuurprijzen. De Dialoog is met ingang van 2023 ondergebracht bij InterActie. Bij de berekening van het indexcijfer GR is hier nog geen rekening mee gehouden.

Begroting 2023

Het indexcijfer voor 2023 (pBBP) bedraagt 1,7%. Het voorlopige indexcijfer voor subsidies bedraagt dan 1,7% over een totaal subsidiebedrag van € 4.929.000,00 waarvan € 3.611.000,00 voor indexatie in aanmerking komt. Berekend is dat de bijraming van de stelpost Indexering subsidies 2023 op basis van de voorlopige berekeningen € 62.000,00 (afgerond) zal bedragen.

Onderzoek

Op dit moment zijn wij aan het bekijken of de huidige methodiek nog wel voldoet.

Aanpassing tarieven Interactie

Voor Interactie wordt voor 2023 een algemene stijging van de tarieven ter grootte van de inflatie van 2,3% gehanteerd. Zie voor dit percentage de stelpost Prijsontwikkelingen.

Indexering Gemeenschappelijke Regelingen

De stelpost Indexering Gemeenschappelijke Regelingen wordt ingezet om de indexatie bij de Gemeenschappelijke Regelingen (GR) af te dekken. Deze indexatie betreft feitelijk de loon- en prijsontwikkelingen van de GR. De gemeente Ermelo kent op dit moment als gemeenschappelijke regelingen:

- Meerinzicht (MIZ);
- GGD NOG (GGD);
- OmgevingsDienst Noord-Veluwe (ODNV);
- Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG);
- Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe (SNWV);
- Interactie (gemeentelijke sportbedrijf).

Elke gemeenschappelijke regeling houdt in haar eigen meerjarenbegroting rekening met indexatie. Deze bijdragen moet op basis van het BBV, conform de begroting van de gemeenschappelijke regeling, verplicht worden opgenomen in de begroting van de gemeente. De indexatie zelf (loon en prijsontwikkelingen) bij de gemeenschappelijke regeling wordt gedekt uit deze stelpost. Doordat steeds meer taken worden uitgevoerd door gemeenschappelijke regelingen, vindt een verschuiving plaats van de bijbehorende lasten van de taken in de eigen gemeentebegroting naar de begroting van de gemeenschappelijke regeling.

Berekeningsmethodiek

De grondslag voor de berekening betreft de jaarlijkse bijdrage van de gemeente Ermelo aan de uitvoeringskosten van de gemeenschappelijke regelingen. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt naar de verhouding tussen loonkosten / materiële kosten. Deze verhouding wordt voor een periode van 4 jaar vastgesteld. Na 4 jaar wordt de analyse van de begrotingen van de GR's opnieuw uitgevoerd. De herziene verhouding wordt dan bij de eerstvolgende kadernota vastgesteld. De laatste berekening is gebaseerd op de Kadernota 2020, deze verhouding is in deze kadernota overgenomen.

Voor de gemeenschappelijke regelingen geldt de verhouding: loonkosten / materiële kosten \Rightarrow 56% / 44% (bron Kadernota 2020). Dit percentage is thans niet gewijzigd. Vervolgens is bepaald dat het indexeringspercentage voor GR's als volgt wordt berekend: (56% X het percentage loonmutaties) + (44% X het percentage prijsmutaties) = percentage indexering GR's (afgerond op 0,1%).

In de kadernota wordt telkens de bijstellingen berekend voor jaar t+2, dat betekent voor deze kadernota de bijstellingen vanaf 2024.

Begroting 2024

Het percentage voor de GR's e.e. voor de Begroting 2023-2026 bedraagt voor de jaarschijven 2024 en verder: (56% X 2,3% = 1,288%) + (44% X 1,8% = 0,792%) = 2,08%. Het bedrag waarover dit percentage wordt berekend bedraagt € 18.412.000,00. Dit betekent dat de stelpost Indexering GR's € 423.000,00 bedraagt.

Loon-, prijs- en volumeontwikkelingen Sociaal Domein

Stelpost Sociaal Domein Loon prijsontwikkelingen

Tot en met 2019 werd door het Rijk een aparte compensatie gegeven voor zowel de loon- als de prijsontwikkelingen binnen het Sociaal Domein. Vanaf 2020 is het Sociaal Domein onderdeel van de algemene uitkering. Dat betekent dat vanaf 2020 de loon- en prijsontwikkelingen voor het Sociaal Domein volledig uit het beschikbare accres bekostigd moeten worden. Er vindt geen aparte compensatie meer plaats door het Rijk.

Op het niveau van de gemeentebegroting worden de budgetten voor het Sociaal Domein jaarlijks aangepast aan de loon- en prijsontwikkelingen. Dit geschiedt aan de hand van de begroting van MIZ. Om daarvoor dekking te hebben wordt een stelpost opgenomen. De gemeente heeft gekozen voor het ramen van deze stelpost bij het Programma Algemene dekkingsmiddelen. Bij deze kadernota zijn de geraamde bedragen niet aangepast. Dit alles heeft te maken met de coronapandemie. Zowel 2020 als 2021 wijken qua uitgavenpatroon af van een regulier jaar. Als onderdeel van het compensatiepakket Coronamaatregelen zijn VNG en de Fondsbeheerders overeengekomen de accessen 2020 en 2021 te fixeren op de stand van deze Meicirculaire 2020. Bevrozen komt tegemoet aan de wens van rust en stabiliteit van beide gesprekspartners. Punt van aandacht is nog wel hoe we straks in 2022 gaan instappen. Na de fixatie in de jaren 2009 t/m 2011 gaf dat problemen in 2012 in het nadeel van de gemeenten. Om deze redenen hebben wij de huidige ramingen ongewijzigd overgenomen.

Huidige raming gemeentebegroting

De raming in de huidige begroting is geraamd naar loon- en prijspeil 2022. De huidige raming van de stelpost bedraagt:

	2022	2023	2024	2025	2026
Stelpost LPO sociaal domein	0	169.000	366.000	557.000	557.000
totaal	0	169.000	366.000	557.000	557.000

Berekening stelpost

Aangesloten wordt bij de berekening van de nominale ontwikkelingen van de gemeente zelf. In Ermelo wordt gerekend met lopende prijzen voor de algemene uitkering. Uit het accres wordt het beschikbare veronderstelde deel voor de nominale ontwikkelingen gehaald. Dit bevat zowel loon als prijsontwikkelingen. Vervolgens wordt aan de hand van de berekeningen de clusters bepaald welke behoren tot het sociaal domein.

Raming stelpost in gemeentebegroting 2023

Deze stelpost wordt jaarlijks bij de Mei- en de Septembercirculaire van het Gemeentefonds opnieuw bepaald. De eerstvolgende bijstelling van deze stelpost betreft de Meicirculaire 2022. De stelpost wordt bij deze Kadernota 2023 derhalve nog niet herzien.

Stelpost Sociaal Domein volume-ontwikkelingen

Tot en met 2019 werd door het rijk apart een gedeeltelijke compensatie gegeven voor volumeontwikkelingen binnen het Sociaal Domein. Vanaf 2020 is het Sociaal Domein onderdeel van de algemene uitkering. Dat betekent dat vanaf 2020 de gemeenten dit moeten opvangen uit het beschikbare accres van de algemene uitkering.

Op het niveau van de gemeentebegroting worden de budgetten voor het Sociaal Domein jaarlijks aangepast aan de volumeontwikkelingen. Dit geldt voor zowel Jeugdhulp en Wmo. Dit geschiedt aan de hand van de begroting van MIZ. Om daarvoor dekking te hebben wordt een stelpost opgenomen. De gemeente heeft gekozen voor het ramen van deze stelpost bij het Programma Algemene dekkingsmiddelen.

Huidige raming

De huidige raming van de stelpost bedraagt:

	2022	2023	2024	2025	2026

Stelpost volumeontw. sociaal domein	0	160.000	300.000	210.000	210.000
Totaal beschikbaar	0	160.000	300.000	210.000	210.000

Berekening stelpost

Wij gaan uit van een jaarlijkse volume-ontwikkelingen van 2,5%. Deze volume ontwikkeling doet zich voor bij Wmo 2005, Wmo 2015 alsmede Jeugdzorg. Voor Participatie wordt daar niet meegerekend omdat fluctuaties in het aantal uitkeringsgerechtigden in principe worden gecompenseerd middels de rijksuitkeringen. Om deze post te berekenen wordt uit de begroting een uitdraai gemaakt van de producten Wmo en Jeugdzorg. Uitgegaan wordt van het saldo tussen baten en lasten bij deze producten, dus de netto-kosten. Over deze netto-kosten wordt het percentage voor volume-ontwikkelingen losgelaten.

Raming stelpost in gemeentebegroting 2023

Deze stelpost wordt jaarlijks bij de Mei- en de Septembercirculaire van het gemeentefonds opnieuw bepaald. De eerst volgende bijstelling van deze stelpost betreft de Meicirculaire 2022. De stelpost wordt bij deze Kadernota 2023 derhalve nog niet herzien.

	2022	2023	2024	2025	2026
643 Wmo 2005	0				
650 Wmo 2015	0				
651 Jeugdwet 2015	0				
Totaal te ramen	0	160.000	300.000	210.000	210.000

Rente-ontwikkelingen

Nota Rentebelid 2012

Leidend voor de renteontwikkelingen 2020 is de nota Rentebelid 2012, welke op 15 december 2011 door de raad is vastgesteld. Op basis van deze rentenota moet een drietal rentepercentages in de jaarlijkse kadernota bepaald worden. Tevens is aangegeven hoe deze rentepercentages bepaald moeten worden. Dit betreft:

- Rentevisie lange termijn bij het aantrekken van gelden.
 - Het meest actuele rentepercentage van de benchmark BNG, uitgaande van het gemiddelde van de laatste tien jaren bij percentages gebaseerd op 10-jarige leningen. De rentevisie op basis van de verwachtingen van enkele grote banken voor het komende jaar, zoals gepubliceerd door Thésor.
 - De rentepercentages bij het aangaan van een vaste geldlening bij de BNG.
 - Een eigen inschatting van de renteontwikkeling voor de komende jaren.
- Rentevisie korte termijn rente bij het aantrekken van gelden.
 - Het meest actuele rentepercentage van de benchmark BNG, uitgaande van het 3 maand Euribor percentage.
 - De rentevisie op basis van de verwachtingen van enkele grote banken voor het komende jaar, zoals gepubliceerd door Thésor, uitgaande van Euribor 3 maand, prognose over 12 maanden.
 - Een eigen inschatting van de renteontwikkeling voor de komende jaren.
- Rentevisie bij het uitzetten van gelden.
 - De rentevisie van een aantal grote banken, waaronder de BNG
 - De rentevergoeding op lopende spaarrekeningen.
 - De depositorente voor de lange termijn met verschillende looptijden, zoals 5, 7 en 10 jaar. De depositorente voor de korte termijn (korter dan 1 jaar).
 - De rentepercentages zoals het Rijk hanteert bij schatkistbankieren (korte en lange termijn).
 - Een eigen inschatting van de renteontwikkeling voor de komende jaren.

Besluit begroting en verantwoording (BBV) 2017

Rentetoerekening aan taakvelden (producten)

Op het punt van de verantwoording van rente in de begroting en jaarstukken is het BBV gewijzigd door de behoefte aan inzicht in de kosten op de taakvelden en de behoefte om de wijze van verantwoorden van rente te harmoniseren. In het BBV 2017 is de verplichting opgenomen, dat de rentekosten toegerekend moeten worden aan de taakvelden op basis van een rente-omslag. Het renteomslagpercentage wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa, die gefinancierd zijn op basis van totaal financiering. De omslagrente moet vervolgens op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de individuele activa. Het is niet toegestaan om per investering of taakveld te differentiëren in het toe te rekenen rentepercentage. Het bij de begroting (voor)gecalculeerde renteomslagpercentage mag binnen een marge van 0,5% worden afgerond. Als bij de jaarstukken de werkelijke door te belasten rentelasten meer dan 25% afwijken van de op basis van de voor gecalculeerde renteomslag toegerekende rentelasten moet er verplicht een correctie van de toegerekende rente plaatsvinden.

Werkwijze bij kostendekkende tarieven

Tot op heden wordt er enkel rente toegerekend aan die producten waar een tarief tegenover staat, zoals riolering, afvalstoffen en begraafplaats tegen historische rentepercentages. In overstemming met het BBV 2017 wordt vanaf 2018 ook aan deze producten rente toegerekend op basis van het bij de begroting vastgestelde rente-omslag percentage. Voor de berekening van kostendekkende tarieven op de producten riolering, afvalstoffen en begraafplaats wordt eveneens vanaf 2018 uitgegaan van de extra comptabele rentetoerekening

op basis van huidige historische rentepercentages voor de lopende objecten en voor nieuwe objecten het op het moment van investeren geldende rentepercentage voor de rentevisie voor de lange termijn.

Tevens wordt in de Paragraaf lokale heffingen het hoofdstuk 'Kostendekkendheid tarieven' aangepast door de toevoeging van de volgende tekst:

'De kostendekkendheid van de tarieven wordt berekend door het totaal van de netto-kosten per taakveld (exclusief omslagrente) en de toegerekende overhead, inclusief omslagrente en de toegerekende rente op basis van de visie rentetoerekening af te zetten tegen de opbrengst van de heffingen per taakveld".

Bij de eerstvolgende herziening van de nota Rentebelief, zal de toerekening van rente aan de kostendekkende producten herijkt moeten worden.

Percentages Begroting 2023

De rentepercentages op zowel korte als lange termijn zijn momenteel (historisch gezien) zeer laag. De rente wordt onder aansturing van de Europese Centrale Bank laag gehouden, vanuit de filosofie dat hiermee de economie gestimuleerd wordt. Mede in relatie tot inflatie en deflatie.

Ermelo heeft momenteel een leningenportefeuille met aangetrokken geldleningen, waarvoor de rentepercentages vast staan en waarvoor vervroegde aflossing niet in beeld is. In 2019 en 2020 zijn een tweetal vaste geldleningen aangetrokken (2019: € 15 mln., tegen een rentepercentage van 0,3%, 2020: € 20 mln., tegen een rentepercentage van 0,015%).

Het is thans zeer moeilijk om een betrouwbaar vooruitzicht voor de renteontwikkeling te geven. Dit heeft alles te maken met de gevolgen van de oorlog in Oekraïne alsmede de sterk opgelopen inflatiekosten als gevolg daarvan. Wij denken voorzichtig ingeschat, dat voor 2023 de rentepercentages nog laag zullen blijven, maar zien toch als teneinde de oplopende inflatie te beteugelen dit percentage al oplopen.

Op basis van de huidige marktontwikkelingen aangevuld met eigen inschattingen van de renteontwikkelingen en de gemiddelde rente hoogte van de lopende leningenportefeuille zijn wij tot de conclusie gekomen dat de rentepercentages voor de Programmabegroting 2023-2026 kunnen gelden.

Dit leidt tot de volgende rentepercentages:

1. Rentevisie lange termijn rente bij het aantrekken van gelden:

Op 19 mei 2022 bedraagt het aantrekken van een 20 jarige annuïteitenlening bij de BNG 1,25%. Wij verwachten dan ook dat een nieuw aan te trekken geldlening van rond de € 30 mln tegen 1,25% realistisch is.

2. Rentevisie korte termijn rente bij aantrekken van gelden:

Het rentepercentage voor het aantrekken van geld met een looptijd korter dan 1 jaar wordt voor 2023 eveneens vastgesteld op 0,75%.

3. Rentevisie bij het uitzetten van gelden:

Voor lopende beleggingscontracten wordt in 2023 het per contract geldende rentepercentage gehanteerd. Voor beleggingen door middel van schatkistbankieren wordt een rentepercentage van 0,0% in 2023 gehanteerd. Voor overige beleggingen wordt in 2023 een rentepercentage van 0,0% gehanteerd, tenzij anders wordt overeengekomen. Voor het uitlenen van gelden wordt een marktconform tarief, met een opslag, gehanteerd.

4. Rente-omslag percentage:

Bij het opstellen van de Programmabegroting 2023-2026 wordt op basis van de begrote toe te rekenen rente en de boekwaarde van de vaste activa per 1 januari 2023 het renteomslagpercentage berekend.

5. Kapitaallasten nieuwe investeringskredieten:

Het rentepercentage voor nieuwe investeringskredieten wordt vastgesteld op 0,75%, te hanteren in 2023. Dit is gebaseerd op het huidige lage rentepercentage van € 20 mln van 0,015% en de te verwachten aan te trekken nieuwe lening van rond de € 30 mln tegen 1,25%. Bij de Kadernota 2022 werd nog uitgegaan van 0,25%.

Ontwikkelingen Grondbeleid

Op grond van de bepalingen in de op 7 oktober 2010 door de raad vastgestelde nota Grondbeleid dienen jaarlijks in de kadernota voorstellen te worden gedaan voor de volgende vijf reken technische uitgangspunten ten aanzien van de gemeentelijke grondexploitaties:

- Het rentepercentage voor de grondexploitatie;
- De disconteringsvoet;
- Het percentage voor kostenstijgingen;
- Een percentage voor opbrengststijging;
- Het rektarief voor ambtelijke (plan)kosten in de exploitatieopzetten.

In deze Kadernota 2023 moeten daarom de bovengenoemde parameters voor de exploitatieopzetten 2022 worden vastgesteld. De in december 2011 vastgestelde nota Rentebelief 2012 gaat ook in op de bepaling van de bovengenoemde percentages. Daarnaast bevat de in 2016 door Commissie BBV uitgebrachte 'Notitie grondexploitaties' een aantal voorschriften over de wijze waarop invulling dient te worden gegeven aan een aantal van de genoemde aspecten.

Het rentepercentage voor de grondexploitatie

Op basis van de 'Notitie Grondexploitaties 2016' moet de toegestane toe te rekenen rente aan bouwgrond in exploitatie (BIE) worden gebaseerd op de daadwerkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen. Het is niet toegestaan om rente over het eigen vermogen toe te rekenen aan BIE.

Het over het vreemd vermogen te hanteren rentepercentage moet als volgt worden bepaald:
Het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente, naar verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen, indien geen sprake is van projectfinanciering

Op basis van de Jaarstukken 2021 leidt dit tot de volgende invulling van de berekening:

1. Het gemiddelde rentepercentage op de langlopende leningen bedraagt 0,46%. (De totale rentelast over 2021 bedroeg € 172.000,00 over een totaal geleend vermogen van € 37.200.000,00 per 31 december 2021.)
2. De verhouding Vreemd Vermogen (VV) ten opzichte van het Totaal Vermogen (TV) € 110.017.000,00 (TV) minus € 43.668.000,00 (EV) = € 66.349.000,00 (VV) De verhouding VV/TV bedraagt dan 0,60.
3. De rente die aan de grondexploitatie wordt doorberekend is derhalve $0,46\% \cdot 0,60 = 0,28\%$.

De disconteringsvoet

In de 'Notitie Grondexploitaties 2016' heeft de Commissie BBV voorschriften opgenomen over welke disconteringsvoet moet worden gehanteerd in de berekening van de contante waarde bij het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties. Deze disconteringsvoet is daarbij gelijk gesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone. Dit streefpercentage bedraagt de laatste jaren stabiel 2%. De te hanteren disconteringsvoet in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties bedraagt derhalve 2%. Wanneer het toekomstperspectief van de ECB wordt bijgesteld, dan zal dit aanleiding vormen voor de Commissie BBV om deze stellige uitspraak opnieuw te bezien.

Het percentage voor kostenstijgingen

Dit percentage is van belang bij de berekening van de dynamische eindwaarde in de exploitatieopzetten grondexploitatie. De nota Grondbeleid geeft niet aan hoe dit percentage berekend moet worden. Omdat het hierbij met name gaat om kosten van bouw- en woonrijpmaken en plankosten baseren wij dit percentage op de prognose uit de notitie 'Outlook grondexploitaties 2020' van Metafoor Ruimtelijke Ontwikkeling. Hierin wordt gemeld dat de GWW-kosten een sterke groei laten zien. Het hoge aantal aan woningbouwprojecten zorgt voor een tekort aan geschikt personeel en uitvoerende bouwbedrijven om de projecten te realiseren. Hierdoor stijgen de prijzen van grondstoffen en materiaal en de verwachting is dat deze stijging de komende jaren door zal zetten. De aanbestedingsindex ligt hoger dan de bouwkostenindex, dit betekent dat aanbestedingen duurder uitvallen dan verwacht zou mogen worden op basis van de (ontwikkeling van de) feitelijke bouwkosten. Hierin wordt gemeld dat de kosten minder snel dan in 2018 zullen stijgen doordat het aanbestedingsbedrag dichterbij de gerealiseerde kosten ligt. De verwachting is dat de kostenstijging zich bevindt in de bandbreedte van 1,5% tot 3,0%. Op grond van het voorgaande wordt het voor 2022 en verder te hanteren percentage bepaald op 2,25%.

Een percentage voor opbrengststijging

Ook dit percentage is benodigd voor de berekening van de dynamische eindwaarde in de exploitatieopzetten grondexploitatie. Dit percentage wordt met name gebruikt om de geraamde grondopbrengsten te indexeren. Er worden daarbij twee percentages onderscheiden, te weten voor woningbouw en voor bedrijfslocaties. De nota Grondbeleid geeft niet aan hoe deze percentages bepaald moeten worden. Ook hier wordt in belangrijke mate referentie gezocht in de prognose uit de notitie 'Outlook grondexploitaties 2020' van Metafoor Ruimtelijke Ontwikkeling, welke de ondertitel "Tegen de grenzen van de groei aan" draagt. Op grond van de genoemde Outlook komen wij tot de volgende uitgangspunten:

Woningbouw

De verwachte opbrengstenstijging voor "woningbouw vrije sector in een 'midden'-woningmarktgebied" begeeft zich in de bandbreedte van 1,0% tot 4,0%. De woningmarkt van Ermelo mag zich enerzijds rekenen tot dit middengebied, anderzijds is er vanzelfsprekend niet alleen maar sprake van woningbouw in de vrije sector. Qua trends en ontwikkelingen blijven de grondprijzen achter bij de theoretische grondwaarde ontwikkeling. In theorie zouden grondprijzen in 2018 flink moeten stijgen gezien de woningprijsstijgingen die nog harder toenemen dan de bouwkostenstijgingen. De grondprijzontwikkeling bijgehouden door het Kadaster stijgt echter nauwelijks en uit de benchmark onder gemeenten blijkt dat gemeenten haar grondprijzen maar mondjesmaat verhogen. Redenen hiertoe zijn o.a. gelegen in aspecten als betaalbaarheid en duurzaamheid en zijn ook voor gemeente Ermelo herkenbaar. In dit licht wordt gekozen het percentage voor 2022 te begrenzen op het langjarig verwachte gemiddelde van 2,5%.

Bedrijfsterrein

De verwachte opbrengstenstijging voor bedrijven op een basislocatie begeeft zich in de bandbreedte van 1,0% tot 3,0%. Voor de in Ermelo nog te ontwikkelen bedrijfslocaties moet worden aangenomen dat dit basislocaties betreft. Voor 2022 en verder wordt het percentage gebaseerd op het langjarig verwachte gemiddelde vastgesteld op 2%.

Het rekestarief voor ambtelijke (plan)kosten in de exploitatieopzetten

Voor de bepaling van de planontwikkelingskosten wordt in eerste instantie gerekend door een percentage over de kosten bouw- en woonrijp maken te nemen. Deze methode wordt met name

gehanteerd bij het rekenen in de initiatieffase. Bij vastgestelde exploitatieopzetten van complexen in uitvoering wordt in principe gerekend met een extern inhuurtarief. Hierdoor is het budgettair mogelijk binnen een exploitatieopzet nog de afweging te maken tussen de inzet van vast personeel versus inhuur van extra capaciteit / het inwinnen van extern advies. Indien vaststaat dat een project met "eigen mensen" wordt uitgevoerd, dan vindt doorbelasting plaats tegen de (afdelings)tarieven die bij de begroting vastgesteld zijn. Voor het 2022 blijft het rekestarief gehandhaafd op het huidige niveau van € 125,00.

Actualiteitswaarde Verordeningen en beleidsnotities

In de huidige Financiële Verordening Ermelo staat dat met betrekking tot een aantal financiële beleidsnota's jaarlijks in de kadernota de actualiteit van de genoemde beleidsnota's moet worden getoetst.

In onderstaand tabel worden alle verordeningen en beleidsnotities uit het financieel beleid van de gemeente Ermelo genoemd.

Tabel: Beleidsnotities Financiële Verordening

Financieel beleid	Verordening / Beleid	Wettelijk grondslag	Laatste actualisatie	Planning Actualisatie	Toetsing als gevolg van
Financiële verordening	verordening	art. 212 gemeentewet	2019	2023	
Nota Activerings- en afschrijvingsbeleid	beleidsnota	art. 11 financiële verordening	2015	2023	Wijziging a.g.v. vernieuwing BBV en afhankelijk keuzes strategisch financieel beleid
Nota Reserves en voorzieningen	beleidsnota	art. 12 financiële verordening	2015	2022	Wijziging a.g.v. vernieuwing BBV en afhankelijk keuzes strategisch financieel beleid
Nota Rentebeleid	beleidsnota	art. 13 financiële verordening	2015	2022	Wijziging a.g.v. vernieuwing BBV; rentenotitie ingangsdatum 2018 en afhankelijk keuzes strategisch financieel beleid
Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement	beleidsnota	art. 14 financiële verordening	2013	2022	Wijziging a.g.v. vernieuwing BBV en afhankelijk keuzes strategisch financieel beleid (financiële kengetallen)
Nota Verbonden partijen	beleidsnota		2018	2023	
Nota Grondbeleid en nota uitgangspunten grondprijbepaling	beleidsnota	art. 16.2 financiële verordening	2010		Wijziging a.g.v. vernieuwing BBV; definitieve notitie grondexploitatie en houdbaarheidsdatum nota
Legesverordening Belastingmaatregelen	verordening	art. 16.3 / 16.1 financiële verordening	2021	2022	Jaarlijks
Treasurystatuut	beleidsnota	art. 17 financiële verordening	2011	2022	Wijziging a.g.v. houdbaarheidsdatum nota
Regeling Krediet- en Budgetbeheer	regeling		2015	2023	
Controleverordening	verordening	art. 213 gemeentewet	2014	2022	
Normenkader IC-plan	regeling	art 212 / 213	2021	2022	Jaarlijks
Doelmatigheidsverordening	verordening	Art 213a	2020	2024	
Controleprotocol	beleidsnota	art. 213 gemeentewet	2021	2022	